

ALUMINIJ

Glasilno delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

IZDAJA DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

UREDNIŠKI ODBOR

Franc Meško — predsednik,
Stane Tonejc, dipl. inž. — odgovorni urednik, Filip Dolinar, Stojan Kerbler, dipl. inž., Rozika Klančnik, Franc Klemenčič, Anton Kokol, Anton Kozoderc, Franc Lah, Ivo Tušek, Franc Vrlič.

Tisk ČP Mariborski tisk
Maribor
Rokopisov in slik ne vračamo

ŠT. 5

MAJ 1969

LETNIK VII.

OB 9. MAJU - PRAZNIKU ZMAGE!

Čeprav 9. maj ni več državni praznik, kot je to bil prejšnja leta, pa zaradi tega vsekakor ne sme izgubiti svoje veljave in spomina, ki mu gre.

Zgodovina našega osvobodilnega gibanja in naše borbe za svobodo je že toliko znana vsem, da bi o tem bilo odveč govoriti ali pisati, vendar pa moramo dati tudi delček prostora temu prazniku, kajti to je dan, ki je za nas vse pred 24 leti pomenil velik preobrat v zgodovini boja naših narodov za nacionalno svobodo in neodvisnost.

To je dan, ko so morali tisti, ki so samo štiri leta prej sklenili uničiti tudi mali jugoslovanski narod, položiti orožje pred noge tistih, ki so jih štiri krvava leta neusmiljeno teptali in mučili, da bi napravili iz njih svoje hlapce in sužnje. Toda čeprav je bil ta narod majhen po številu in obsegu, pa je bil nepremagljiva sila za vse, ki so hoteli zlomiti v njem uporni duh — klic po svobodi in neodvisnosti.

Četrto stoletja je skoraj za nami od tistega, za vse nas toliko pričakovane dne, toda kljub temu je pred vsemi tistimi, ki so preživeli to strašno neusmiljeno morijo, grenak spomin na prestano trpljenje in gorje ter krvavo ceno, ki jo je moral plačati naš mali jugoslovanski narod pod vodstvom komunistične partije in našega dragega tovariša Tita.

In prav ta grenak spomin naj nas tudi ob letošnjem dnevu zmage spomni na tiste mračne dni, sočasno pa v vseh nas še bolj utrdi voljo do svobode z eno samo željo, da se kaj takega nikoli več ne bi smelo ponoviti. Okrog nas še vedno divjajo krvave vojne, še vedno teče nedolžna kri samo zato, ker si nek narod želi samo to, da bi bil svoboden in enakopraven in da bi lahko svobodno upravljal s tistim, kar je njegovo. Vsa naša poveljna leta so najbolj zgovorno dokazala vsem, kaj se pravi imeti svobodo, in kaj se v njej tudi da napraviti, če narod živi v prepričanju, da je vse, kar napra-

vi, njegovo in da je edini in resnični upravljavec tega bogastva.

Naša reforma, ki jo v svetu nekateri ocenjujejo za propadlo in nesmiselno tveganje, je prav gotovo še en dokaz več, da so se motili nekdanji tisti, ki so mislili, da bo majhen narod pokleknil pred njimi, kot se motijo danes tisti, ki mislijo, da naši ljudje niso kos pripeljati naše reforme do konca. Vsi že vemo, da se je tako najlaže skrivati za tujim hrbtom in s tem pred svojim narodom skušati prikriti dejansko resnico o notranjih problemih in težavah, ki jih toliko tarejo. Kot smo torej svečano praznovali mednarodni delavski praznik prvi maj, prav tako dostojno obudimo spomin na deveti maj, dan zmage, in tudi bodimo v mislih z našim dragim tovarišem TITOM ob njegovem 77. rojstnem dnevu in mu zaželimo še mnogo sreče in zdravja, da bi še mnogo let uspešno vodil krmilo našega ljudstva, za katerega je prav on toliko žrtvoval z nemajno vero v boljše in svetlejšo bodočnost, ki smo jo tudi dočakali, in to prav na dan devetega maja pred 24 leti.

Naj nas torej ne moti, če ta dan ni več državni praznik in ga zato ne bi praznovali, kajti ta veliki praznik bomo nedvomno najbolj dostojno počastili prav s tem, da bomo tudi ta dan vložili ves svoj trud v to, da bi bila naša proizvodnja še večja in še kvalitetnejša. Res je tudi to, da bo že ta praznik za nami, ko bodo člani kolektiva dobili svoj list v roke, toda že s tem, da smo se spomnili tudi ob tem prazniku na našo preteklost, je že dokaz, da naši ljudje takih in podobnih praznikov ne pozabijo tako hitro. To pa je tudi največji dokaz, da se po tolikih letih spomnimo tudi praznika zmage nad fašizmom 9. maja!

Franc Meško

Protiv Ptuju so ponesli štafeto pionirji in mladinci naše osnovne šole

TITO - posebljenje naše nenehne mladosti

Prijetno in srečno naključje je združilo mesec maj in rojstni dan človeka, katerega ime je postalo simbol vsakega Jugoslavana in je že sedaj vklesano v zgodovino znamenitih osebnosti, kot eno najizrazitejših v vrstah borcev za vsestranski človeški napredek in za osvoboditev človeka izpod vseh oblik izkoriščanja in podrejenosti.

Nikakor pa ni naključje, da mladi v Jugoslaviji praznujejo svoj praznik ravno na Titov rojstni dan, 25. maja. Dan mladosti je za nas srečanje z živim simbolom revolucionarnih teženj in naših uspehov, srečanje s herojem in borcev v vojni in miru, s človekom, katerega zgodovinsko delo bo trajno navdihovalo socialistično in vsako napredno misel in gibanje naše družbe.

Njegovo ime je povezano z zgodovino dramatičnih desetletij, v katerih se je reševala usoda sveta in naših narodov. Prav tako je še danes Tito pobudnik, zgled in gonilna sila v dneh — težkih in burnih — boja za reformo in po-

spešeno humanizacijo naše socialistične družbe. Tito zna prislunhiti utripu časa in zmore s pomočjo revolucionarne sile spreminjati ta čas. Neprecenljive za naše narode so njegove sposobnosti, ko je v številnih dilemah, ki jih je prinašal boj, pokazal prav tiste poti in sredstva, ki prinašajo zmage in uspehe.

To so dejanja, ki jih potrjuje živa revolucionarna praksa ob posameznih zgodovinskih prelomnicah. Titovo ime je že davno daleč prestopilo meje naše domovine in postalo vzor vseh tistih, ki jim je mir eksistenčna potreba, in še mnogih drugih. Prav tako je Tito vodilna ustvarjalna osebnost naše partije in revolucionarnega delavskega gibanja, za vse mlade pa vzornik življenja in dela, saj zvesto sledijo njegovim željam: »Učite se!»

Prav zato mladi v naši deželi ves mesec maj manifestirajo svoje delo in rezultate tega dela. Z vsemi uspehi hočejo mladi obdariti tovariša Tita za njegov rojstni dan, ki se vedno zlije v mogočno ma-

nifestacijo mladosti, gibanja, lepote, ustvarjanja in ljubezni. Resnično nepopisni so občutki vseh nas, posebej pa tistih, ki izročajo pozdrave in čestitke tovarišu Titu v imenu milijonov Jugoslovancev, posebno pa še mladih utripajočih življenj.

Z navdušenjem pozdravljamo nosilce štafetne palice, ki s ponosom prenašajo naša izročila po legendarni poti herojskega boja mladih partizanov, nemornega dela mladih brigadirjev v najtežjih poveljnih časih in po poti sedanjega vztrajnega boja za napredek, na poti k uspehu.

Štafeta mladosti nas simbolično spomni na vsa leta nazaj, ki smo jih na poti v lepšo sedanost prehodili pod vodstvom tovariša Tita in izraža željo, da bi nas še dolgo vodil na poti v še lepšo prihodnost. Prav zato slišimo nešteto obljub naših pionirjev, da mu bodo zvesto sledili vedno in vsepovsod. Mesec maj bo postal legendarni prikaz vsega našega gibanja (Nadaljevanje na 2. strani)

Maj, mesec mladih

Niti tradicija niti navada, ampak želja, življenje in mladost nas vsako leto privedejo do spon-tanega praznovanja v mesecu maju, mesecu cvetja in mladosti. Letos smo pričeli mesec mladosti s sprejemom štafete mladosti, ki je ponesla tudi naše pozdrave in najlepše želje našemu dragemu tov. Titu. Sredi ne-umornega dela je dočkal plodnih 77 let, še vedno poln idej, ustvarjalne energije in delovnega elana. Vsi želimo tov. Titu predvsem krepkega zdravja in še mnogo let.

V takšnem prijetnem navduše-nju smo pozdravili nosilce štafet-ne palice, polne čestitk in želja. Tej se je pridružila letos tudi štafeta našega kolektiva, ki je bila kar majhna za vse že-lje in pozdrave naših delavcev, pionirjev osnovne šole in drugih občanov Kidričevega. Svečanosti so bile letos zopet na ploščadi pred TGA ob slavnostno okra-šeni okolici in prisotnosti mladih iz aktivov TGA, Naselje in Osnovna šola.

Mladina Kidričevega je pre-vezela štafeto palico od mladih iz Lovrenca in jo po krajšem postanku ponesla v veličastnem sprevedu do Hajdine. Enkratno je bil pogled na kolono vozil čla-nov AMD Kidričevo, ki so v ve-likem številu spremljali pionirje in mladince na poti ob predajah štafete. Prav tako enkratni so občutki in spomini vsakega no-silca štafete palice, simbola mladostnega poleta, ustvarjalnih sposobnosti, herojstva in vztraj-nosti mladih ljudi, ki zvesto sledi-jo svojemu vzorniku tov. Titu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

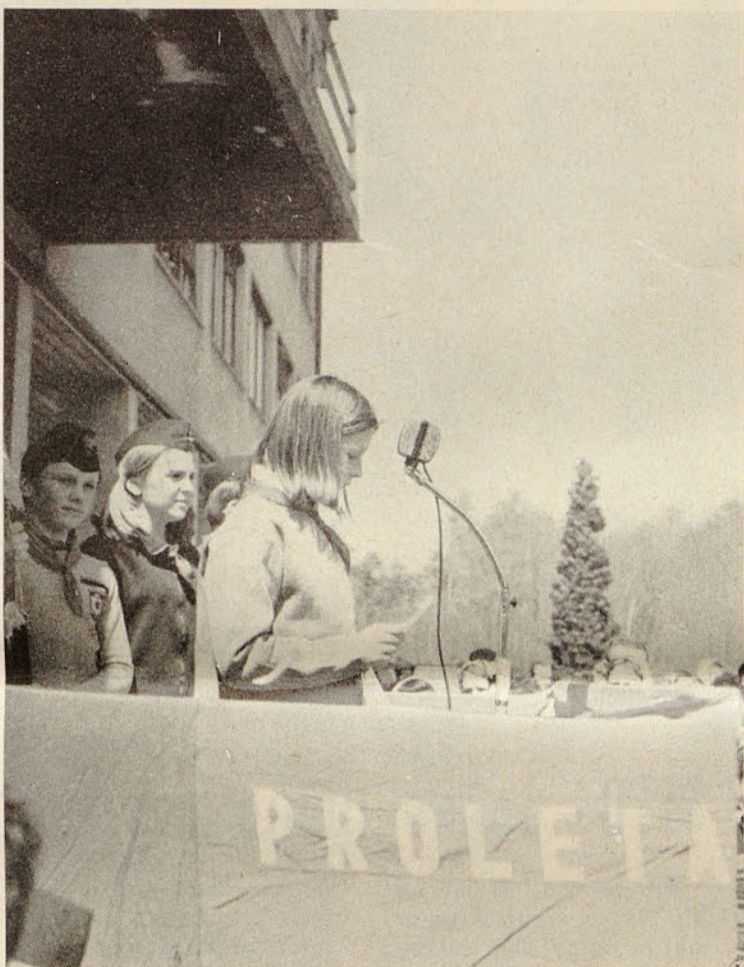
nja in hotenja kot hvalež-no darilo za praznik. Sicer pa je njegov praznik tudi naš praznik, in to v mese-cu cvetja, porajajočega se novega življenja in naravi, v mesecu veselja, ljubezni in mladostnega prekipeva-nja.

Vsi pozdravi in čestitke naših narodov so letos po-vezani s pomembnimi jubileji in dejanji naše partije. Želimo si in truditi se mo-ramo, da bodo naslednji jubileji povezani še z več-jimi uspehi našega razvo-ja.

Predvsem pa želimo to-variša Tita še dolgo na krmilu našega gibanja in napredka. Pridružujemo se željam vsega naroda, da bi še dolga leta praznoval z nami svoj praznik, zdrav in mladosten.

Pri njem se konča 25. maja tudi pot štafete, ko mu zadnji nosilec izroči milijone želja in čestitk mladih iz vse naše dežele, mili-jone obljub in zavez.

Srečni smo, da smo se tudi mi lahko vključili v to veliko ma-nifestacijo jugoslovanske mladi-ne ob Titovem rojstnem dnevu, in ponosni, ker smo dostojno po-spremili štafeto, s prepričanjem, da ob doseženih uspehih stremi-mo še za večjimi in da prekosi-mo samega sebe. Edino tako bo-mo lahko mladi izpolnili Titove želje in od družbe zadane nalo-ge. To je tudi naš cilj. V mesecu mladosti so se mladi iz Kidriče-vega manifestativno vključili v praznovanje na vseh področjih delovanja. Aktiv ZMS iz TGA Kidričevo je priredil svečani

Tovarišu Titu najlepše želje in pionirski pozdrav

sprejem pionirjev v Zvezo mla-dine Jugoslavije. Ta, že tradicio-nalna akcija, je posebno dožive-tje vseh novorojenih »mladincev in mladink«, sicer učencev 7. raz-reda osnovne šole »Boris Kidrič«, Kidričevo. Običajno je tak spre-jem povezan z daljšim ali kraj-šim izletom v naravo in primer-nim programom. S sprejemom mladinskih izkaznic se vsi zave-žejo še dosledneje izpolnjevati svoje naloge in samostojno ter družbeno delovati v sredini, kjer

živijo in delajo. Prevzeli so veli-ke odgovornosti.

Čeprav bo mesec mladosti mi-nil in z njim vse manifestacije in proslavljanja, mora ostati v nas vse, kar smo izpričali, kar smo obljubljali in si začrtali. Ni-kakor ne smemo odstopati od svojih načel, ampak se boriti do-sledno za svoje cilje z izpopolnje-vanjem vsakodnevnih nalog. Na poti k uspehu moramo stremeti, da bo prihodnje leto mesec maj še lepši in srečnejši.

NAŠE NALOGE PO IX. KONGRESU ZKJ

Od 9. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije je pretekkel šele kratek čas, ven-dar pa že toliko, da lahko vsaj delno ocenimo, kako daleč smo prišli in kaj smo naredili v tem kratkem času.

Vse smernice in naloge na tem zgodovinskem kongresu so bile postavljene na takšnih osnovah in tako prepričljivo, da jih ni z odobravanjem sprejelo le članstvo organizacije ZKJ, ampak so te naloge in smernice z navdušenim odobravanjem sprejeli vsi naši delovni ljudje, kar je še en dokaz za to, da partija, s tovarišem Titom na čelu, zares vodi le takšno poli-tiko, ki jo podpirajo najširše delovne množice.

To je bilo opaziti tudi v času, ko je kongres zasedal, saj do

danes še noben kongres ni v tolikšni meri razgibal komuni-stov in vseh političnih dejav-nikov. Pri nas nekakšnih sen-zacij iz tega kongresa seveda nismo pričakovali, kot npr. ne-kateri v zunanjem svetu, ki pa so žal tudi tokrat, kot vedno doslej, ostali povsem razočara-ni, saj ni bilo na tem kongresu nič takega, kar bi jim služilo za njihovo uresničevanje ciljev proti naši zvezi komunistov in vseh delovnih ljudi.

Nam pa je ta pomembni kong-res prinesel mnogo novih od-govornosti in skupnih nalog, ki se jih bomo morali lotiti s skupnimi močmi in z enotnimi mnenji do raznih problemskih vprašanj. Kongres je bil zares resen dogovor med prisotnimi delegati, ki so se spoprijeli z mnogimi problemi današnjega časa, dosegli enotna stališča gle-de najpomembnejših vprašanj in sprejeli vrsto pomembnih dokumentov, katerih vsebina je polna napotil, ki pomenijo ka-žipot za našo bodočnost. Vsem, ki smo z zanimanjem sledili našemu zgodovinskemu kongresu, nam je jasno, da kongres ni niti malo sestavljal podrobnih re-ceptov za naš nadaljnji druž-beno-gospodarski razvoj, vse-kakor pa je nakazal smer za nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov znotraj naše države, kakor tudi za na-daljevanje utrte poti v miro-ljubno in konstruktivno medna-rodno politiko, ki jo vodimo že od vsega začetka, le da jo ved-no bolj učvrščujemo s podporo mnogih malih narodov.

Morda ni naključje, da so ne-kateri problemi imeli na kon-gresu le nekoliko večjo težo, ker je pač sam kongres moral biti odraz časa dogajanj in po-javov, ki so že za nami ali pa jih še predvidevamo. Zato se-veda ni prav nič čudno, da so predvsem prevladovali tisti pro-blemi, ki nam jih prinaša naša gospodarska in družbena refor-ma. Povsem razumljivo tudi delegati na kongresu niso mogli vsega obravnavati in je zato ostalo še mnogo nedorečenega, o čemer bo potrebno tudi v pri-hodnje sprejemati konkretnejše zaključke, ki bodo prav tako morali imeti vso našo skupno podporo. Naše delo, ki smo ga dolžni izvajati vsi skupaj, za-res ni niti malo lahko, toda lu-di temu bomo kos, če bomo tu-di v prihodnje pokazali toliko skupne odgovornosti, kot smo je v predkongresnem obdobju in v času predpriprave na skup-ščinske volitve. Seveda je treba vedeti, da niso samo člani ZKJ tisti, ki bi naj nosili vse breme nakazanih nalog, čeprav bi mo-rali biti tista avantgarda in ti-sti vzorniki, po katerih bi se lahko ogledali vsi naši delovni ljudje.

Mnogo premalo je biti le for-malen član ZKJ s tem, da red-no plačujemo članarino ali ho-dimo na sestanke — o čemer je bilo že toliko povedanega in napisanega, ampak moramo biti v sprednjih vrstah tistih, ki z vso odgovornostjo in resnostjo izvajajo sprejete sklepe deve-tega kongresa, ker bodo prav gotovo sledili tudi drugi, ki so že do danes dokazali, da ne že-lijo biti ob strani dogajanj. Za-torej so pred vsemi komunisti (kot tudi ostalimi) jasno začr-tane naloge. Vsak bo moral predvsem na svojem delovnem mestu in v svojem okolju sto-riti vse, da bomo dosledno iz-vajali to, kar nam pomeni pri-hodnost in se potegovali za cil-je, ki jih je postavil deveti kongres.

Nikakor pa si ni treba ustvar-jati iluzij, da so naloge, ki so pred člani ZK, lahke. Mnogo-krat smo že poudarjali, da mo-ra vsak komunist biti povsod, tam kjer živi, kot tudi tam, kjer dela. Vsi, ki delamo v našem kolektivu, ne stanujemo skupaj v enem kraju, ampak so naši člani iz raznih krajev, zato se naj vsi aktivno vključujejo v skupne akcije v kraju, kar še posebno velja za člane ZK, ki bodo morali še bolj kot doslej izgrajevati svoj lik med ljud-mi, ki bodo od njih pričakovali gotovo kaj več, saj so vsi skle-pi kongresa znani naši široki javnosti.

Tovariš Tito je na kongresu v svojem govoru, ki so ga poslu-šali vsi naši delovni ljudje, po-udaril tudi pomembno vlogo komunistov v socialistični zvezi ter med našo mladino, zato več kot upravičeno pričakujemo, da bo po kongresu le prišlo (kar pa se ponekod že opazi) tudi do množičnega delovanja komunistov v družbeno-poli-tičnih organizacijah in v komu-nalnem samoupravljanju. Mnogo je bilo v preteklosti raznih pritožb od predsednikov krajev-nih odborov SZDL in sekretar-jev osnovnih organizacij v de-lovnih kolektivih, da imajo do družbeno-politične dejavnosti med vsemi ljudmi najmanj posluha tisti z visokimi funkcija-mi, ki največkrat trdijo, da ni-majo časa, radi pa sprejemajo tudi po več funkcij hkrati, če jim le-te seveda prinašajo ma-terialne koristi.

Zato skušajmo vsi skupaj tu-di v našem delovnem kolektivu dati od sebe vse, da bi bila po vsem, kar ni bilo do sedaj prav in v redu, prelomnica, ki bi jo naj napravil prav deveti kon-gres s svojimi povsem jasnimi in konkretnimi sklepi in smer-nicami. Če se trudimo, da v naši proizvodnji dosežemo čim-več, je to že velik uspeh, ven-dar pa pri tem ne smemo poza-bitu tudi na naše delo na te-renu, to je v družbeno-politič-nih organizacijah. M. F.

Rentgen v barvah

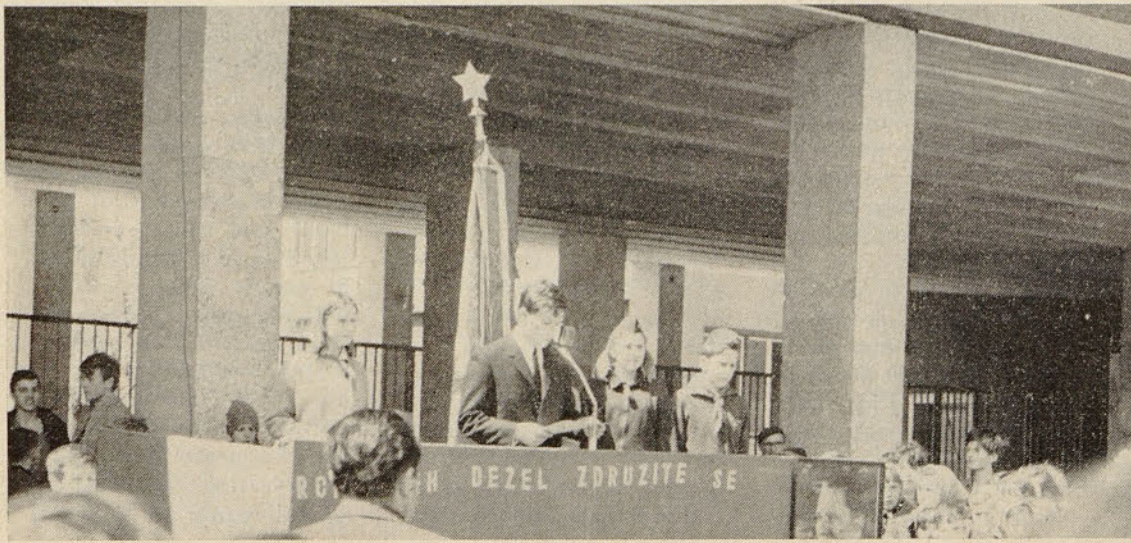
Po petih letih raziskovalnega dela je razvil dr. Senecur Sasa-ki z japonskega inštituta Ivate postopek za barvno rentgensko sliko. Zelo občutljiv papir je prevlečen s fluorescentnimi plastmi modre, rdeče in zelene barve. Barvne rentgenske slike so zelo jasne, vendar postopek zaradi dragih aparatov še ne pride v poštev za splošno rabo.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujem celotne-mu kolektivu elektro vzdrževa-nja za vso dosedanjo denarno pomoč. Od vas se poslavljam, dragi tovariši in sodelavci, v invalidski pokoj. Tesno me sti-ska pri srcu, ker sem še mlad in bi še rad bil med vami. Kru-ta usoda me je izrgala iz vaše sredine in me priklenila na po-steljo. Z vami ne bom več delal in delil uspehov in veselja. Vsem sodelavcem in prijateljem se še enkrat zahvaljujem in vam želim zdravja in mnogo delovnih uspehov.

Vaš nekdanji sodelavec

Slavko Mesarič

Sekretar aktiva ZMS Milan Tkalčec je prebral pozdravno pismo za tovariša Tita

Z zasedanja delavskega sveta

XII. zasedanje delavskega sveta je bilo 24. aprila 1969. Delavski svet se je na tem zasedanju odločil za sprejem sklepa o podaljšanju mandatne dobe vsem članom kolektivnih organov upravljanja v podjetju za eno leto, oziroma do izvedbe volitev v organe upravljanja v letu 1970.

Ta sklep je delavski svet sprejel na predlog, ki so ga sprejeli predstavniki delavskega samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacij našega podjetja. Upravni odbor je namreč organiziral posvet o podaljšanju mandatne dobe organom upravljanja v podjetju, ki je bil dne 11. aprila 1969. Tega posvetovanja so se udeležili člani upravnega odbora, predsednik delavskega sveta, člani vodstva osrednjih služb, predsedstvo sindikalne organizacije podjetja, sekretariat organizacije ZK, predsedstvo mladine, predsedniki svetov proizvajalcev delovnih enot, vodje delovnih enot in predsedniki sindikalnih podružnic.

Po uveljavitvi XV. amandmaja zvezne ustave je Zvezna skupščina sprejela Zakon o prenehanju veljavnosti določb zveznih zakonov, s katerimi so urejena vprašanja, na katera se nanaša ustavni amandma XV. Ta zakon razveljavlja vrsto določil dosedaj veljavnega Temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah in pooblašča delovne organizacije, da s svojimi samoupravnimi akti regulirajo materijo, ki je bila poprej v pretežni meri predpisana s citiranim zakonom.

Na posvetu je bilo sprejeto mnenje, da bi morali v našem podjetju čimprej uskladiti samoupravne akte z ustavnimi in zakonitimi spremembami. Upravni odbor je v ta namen že imenoval komisijo, ki je dolžna pripraviti osnutke sprememb statuta in drugih splošnih aktov po programu, ki ga je sprejel delavski svet. Ti akti morajo biti sprejeti v delovnih organizacijah do 31. dec. 1969. V prehodnem obdobju pa lahko pristojni organi upravljanja v delovnih organizacijah urejajo statutarne zadeve s sklepi, ki morajo biti sprejeti po postopku, veljavnem za spremembo statuta in drugih splošnih aktov.

Delavski svet je zaradi tega sklenil, da imajo člani delovne

skupnosti možnost podati pripombe v roku 15 dni na sklep o podaljšanju mandatne dobe vsem kolektivnim organom upravljanja. Delavski svet bo nato obravnaval vse pripombe in dokončno odločil o podaljšanju mandatne dobe na naslednji seji.

Interesna skupnost proizvajalcev vozil Zastava — pismo

Predsedniki družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja interesne skupnosti proizvajalcev vozil »Zastava« so poslali predsedniku našega delavskega sveta pismo, v katerem navajajo, da posamez-

ki sodelujejo v proizvodnji vozil, zato apelirajo na naše podjetje, da naj potrebno ukrepa, da bi odpravili nevarnost ustavljanja njihove proizvodnje. Smatrajo tudi, da je solidarnost delovnih ljudi važnejša od trenutnih ekonomskih računnic posameznih kolektivov.

Delavski svet je o tem pismu razpravljal in sprejel naslednja stališča, ki so v odgovoru poslana:

— predvsem je bilo ugotovljeno, da nobeden od članov interesne skupnosti doslej ni bil naš kupec aluminija ali aluminijevih legur. Vsa ta podjetja so se doslej oskrbovala s surovinami pri TLM Šibenik. Zaradi tega je DS menil, da bi se vsi ti člani interesne skupnosti

Stefan Verbek pri raziskavah v laboratoriju

na podjetja te skupnosti niso mogla izvršiti svojih planov proizvodnje zaradi pomanjkanja aluminija. Nadalje navajajo, da obstaja zaradi tega nevarnost, da bo potrebno ustaviti proizvodnjo delov in finalnih proizvodov. Mislijo, da ni potrebno posebej poudarjati, kaj pomeni ustavitev proizvodnje za okrog 55.000 delavcev,

morali v prvi vrsti s svojim apelom obrniti na svojega dosedanega dobavitelja.

— Delavski svet je bil s strani vodstva podjetja seznanjen, da se situacija glede možnosti oskrbovanja s potrebnimi legurami v TLM Šibenik sama po sebi zaradi poslovnih odnosov med našim podjetjem in TLM ni mogla bistveno spremeniti.

— Spremenila se je med tem situacija na svetovnem tržišču, kjer je prišlo do močne konjunkturalne za vse vrste aluminija. Glede na to očitno dosežanemu dobavitelju ustreza sprememba sortimenta bolj v prid izvozu, kot pa redno oskrbovanja njegovih dosedanjih domačih odjemalcev.

— Naše podjetje, žal, danes tudi ni v stanju karkoli ukreniti, ker smo se glede na lanski položaj na domačem tržišču, ko smo imeli v mesecu aprilu na zalogi 10.000 ton aluminija, za katerega ni bilo odjemalcev v državi, morali orientirati na izvoz.

— Zaradi tega zavračamo vsako institucijo, ki bi merila na to, da naš kolektiv zaradi morebitnih trenutnih ekonomskih faktorjev pozablja na solidarnost med delovnimi ljudmi.

— Nenavadno se nam tudi zdi, da člani skupnosti, ki jim je znano, da tudi naše podjetje proizvaja legure, zahtevajo od nas, da dobavimo njihovemu dosedanemu dobavitelju in našemu konkurentu na tem področju primarni aluminij, da bi ga on predelal v legure enake vrste, kot jih proizvajamo mi.

Prenosne cene v letu 1969

Na osnovi predpisov za knjigovodstvo morajo organi upravljanja podjetja za vsako leto posebej sklepati o prenosnih cenah. Delavski svet je sprejel in potrdil prenosne cene za posamezna obračunska mesta v vseh delovnih enotah v obliki, kot je to predlagalo vodstvo podjetja in upravni odbor.

Delavski svet je na novo določil tudi prodajne cene za storitve posameznim vrstam uslug, ki jih naše podjetje opravlja.

Delavski svet je določil višino posameznih vrst stroškov, ki nastanejo v poslovnem letu pri poslovanju podjetja: za stroške reklame 75.000 din, za stroške reprezentance 70.000 din, za stroške prevoza z osebnimi avtomobili 313.000 din in za investicijsko vzdrževanje 17 milijonov 550 tisoč dinarjev.

Nabava osnovnih sredstev in odobritev odpisov osnovnih sredstev

Za ureditev razsvetljave na dekompoziterjih je delavski svet odobril 115.000 din, za nabavo 4 analitskih tehtnic 22.000 din, za nabavo enega oljnega grelca master 12.000 din, za nabavo motorne brizgalne »rossenbauer - avtomatik« z vgrajeno delovno uro okrog 20.000 din, za nabavo ene baterije CO₂ z jeklenkami okrog 20.000 din, za nabavo enega računskega stroja »olivetti tetractys 24« okrog 14.000 din in za vzdrževalna dela na objektih družbenega standarda 36.282.000 din (za restavracijo in garsonjere v samskem domu). Osnovna sredstva bodo nabavljena v breme amortizacijskih sredstev v poslovnem fondu, sredstva za vzdrževanje objektov družbenega standarda pa bremenijo sklad skupne porabe.

Delavski svet je tokrat odobril večje odpise osnovnih sredstev. Zaradi rekonstrukcije usmerniških naprav je odpisal celotno mutatosko grupo, katere skupna sedanja vrednost je

znašala več kot 2.600.000 din. Skupna sedanja vrednost drugih odpisov pa znaša okrog 3 tisoč dinarjev.

Službena potovanja v tujino

Branko Mlinarič, član vodstva osrednjih služb, je podal poročila o službenih potovanjih v inozemstvo, in sicer v Gvinejo, v času od 2. do 15. februarja 1969, in v Indijo, v času od 24. marca do 3. aprila 1969. V te dežele je potoval po sklepih upravnega odbora podjetja zaradi nabave boksitov za potrebe našega podjetja.

Delavski svet je vzel na znanje poročila, ki so zelo obširna, in potrdil potne obračune.

Pritožbe

Vido Kavarič, pkv. elektrolizer, se je pritožil zoper dodelitve stanovanja Radu Rodošku, kv. električarju. Delavski svet je njegovo pritožbo zavrnil, ker je ugotovil, da je imel Rodošek prednostno pravico pri dodelitvi stanovanja in s tem potrdil sklep komisije za skupno potrošnjo in družbeni standard o dodelitvi stanovanja Radu Rodošku v Ptuj, Cojzova pot št. 11.

Ježe Srpčič je vložil pritožbo na delavski svet za ureditev osebnih dohodkov. Delavski svet je njegovo pritožbo zavrnil, ker je ugotovil, da je takšna pritožba na delavski svet nedopustna, ker delavski svet ni pristojen za reševanje pritožb, ki se nanašajo na osebne dohodke.

Ekскурzija delavskega sveta

Delavski svet je sprejel program ekskurzije delavskega sveta v obliki, kot ga je pripravila komisija za pripravo programa ekskurzije, sklenil pa je, da bo ekskurzija delavskega sveta v poznejšem času, o čemer bo delavski svet ponovno razpravljala.

Dodatek za malice

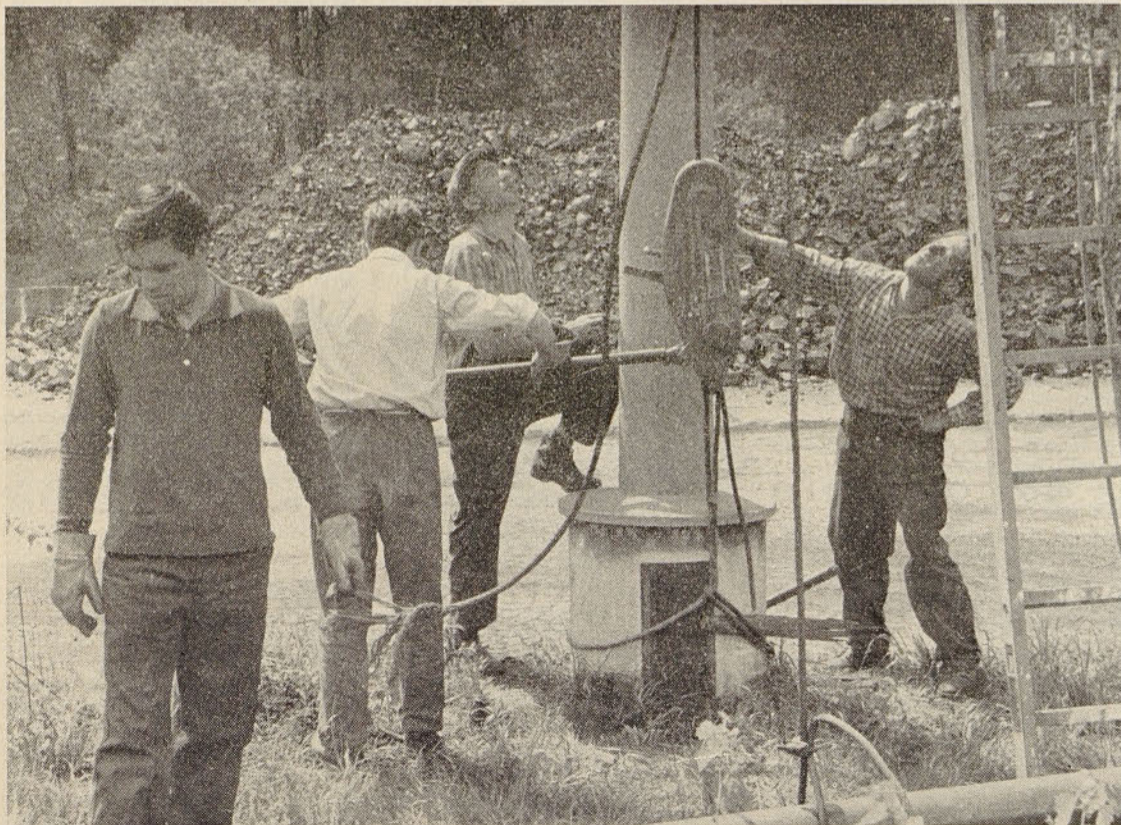
Višina denarnega prispevka — dodatka vsakemu članu delovne skupnosti za malice je bila na tej seji zvišana od 30 na 35 din. Delavski svet je še odločil, da pripada ta dodatek vsem članom delovne skupnosti redno mesečno, neglede na to, ali so na delu ali odsotni z dela iz kakršnegakoli razloga. Dodatek pripada tudi delavcem, ki so na rehabilitaciji v našem podjetju. S tem je bil dopoljen sklep o dodatku za malice, ki je bil sprejet na prejšnji seji.

Razlaga VI. člena pravilnika o dodeljevanju stanovanj

Na prejšnji seji je sprejel delavski svet spremembo 6. čl. Pravilnika o dodeljevanju stanovanj. Ker je prišlo do nejasnosti, kaj je razumeti pod oznako »I« — število točk za izobrazbo, je podal delavski svet naslednjo razlago:

Pod pojmom »izobrazba« je razumeti izobrazbo, ki je priznana delavcu na delovnem mestu, kar pomeni tisto izobrazbo, po kateri je razporejen

(Nadaljevanje na 7. strani)

Montaža cevovoda

HIDROELEKTRARNA „HE

V ČASU SVOJEGA OBISKA PO SLOVENIJI JE PREDSEDNIK TITO 26. APRILA LETOS IZROČIL NAMENU NAJVEČJO SLOVENSKO ELEKTRARNO. TO JE NA DRAVI SEDMA HE — ZLATOLIČJE.

Elektrarno so pričeli graditi oktobra 1964. leta. Investitor so bile takratne Dravske elektrarne oziroma današnje podjetje Elektro gospodarstvo Maribor. Zlatoličje je pretočna elektrarna rečno kanalskega tipa, ki služi za energetske izrabo Drave od HE Mariborski otok nad Mariborom do Ptujja. Nova elektrarna je v sistemu dravskih elektrarn nekaj novega, pravzaprav je nekaj novega tudi v Jugoslaviji. Po svoji obsežnosti in raznolikosti gradbenih del in opreme predstavlja izgradnja HE Zlatoličje skoraj toliko, kot vse po osvoboditvi na Dravi zgrajene hidroelektrarne skupaj.

Po izgradnji južne železnice najobsežnejši objekt v Sloveniji. Za gradnjo tega objekta so značilni naslednji podatki:

Izkopov je bilo	9.250.000 m ³
Nasip vsebuje	4.000.000 m ³
Skupno je bilo premaknjeno zemeljskega materiala	13.250.000 m ³
Kamnita obloga bazena meri	63.000 m ³
Tesnilna zavesa v Melju meri	7.300 m ³
V celoti je bilo vgrajenega betona	285.000 m ³
od tega v strojnico — armiranega betona	155.000 m ³
Armaturnega železa je bilo vgrajenega	4.135 t
V oblogo kanala, ki meri 1.083.000 m ² , pa nearmiranega betona	130.000 m ³
Opazev je bilo uporabljenih	200.000 m ²
Stiki betonske obloge v dovodnem kanalu, ki jih je bilo treba zatesniti, merijo	255.000 m

Prek dovodnega in odvodnega kanala je zgrajeno devet mostov skupne dolžine 677,14 metra. Od tega sta dva mostova za obtežbo 70 ton, dolžine 96 in 128,58 m. Za preskrbo področja, kjer se je znižala talnica, je položeno 10 km glavnega vodovodnega voda ter obnovljenih 950 vodnjakov.

Kot nadomestilo za poplavljenost stanovanja zaradi dviga gladine reke Drave v bazenu in gradnje kanala je zgrajenih 190 stanovanj.

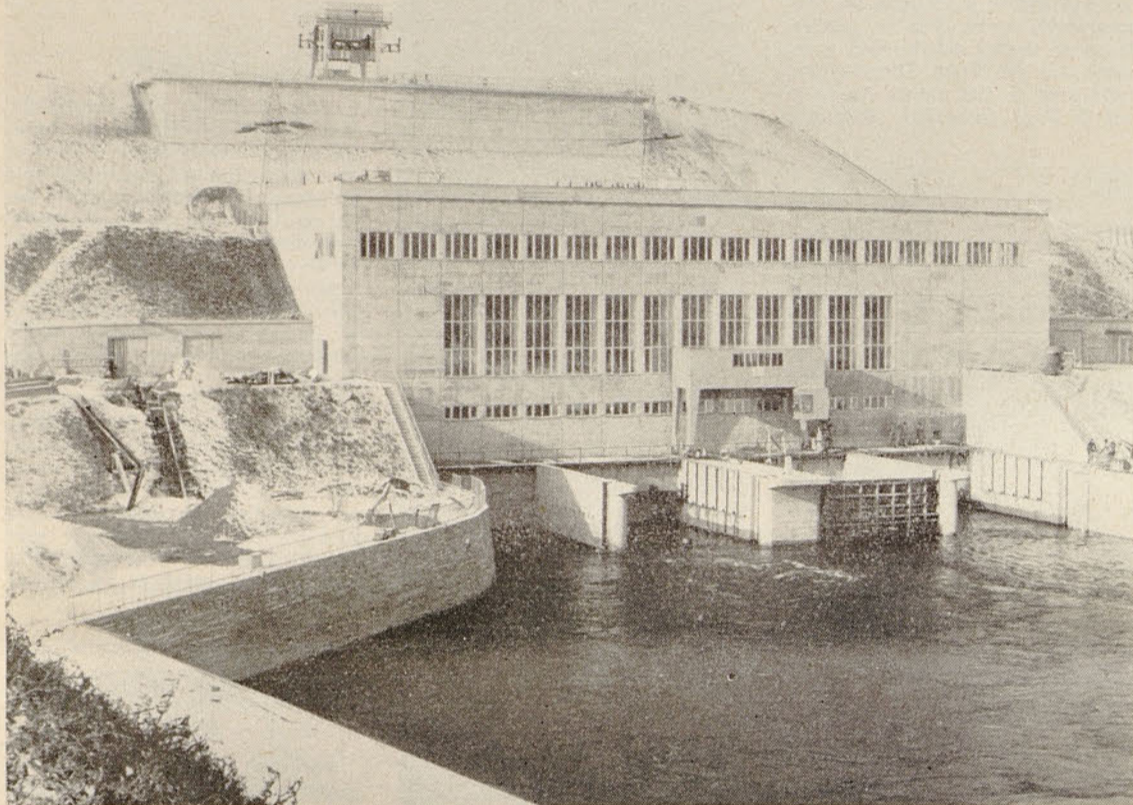
Da so se mogla opraviti zgoraj navedena dela, je bila uporabljena mehanizacija s skupno instalirano močjo 37.000 KM. Pri gradnji je sodelovalo 850 do 1200 delavcev. Glavna gradbena dela so se pričela jeseni 1964. leta ter so bila končana jeseni 1968. leta.

Značilnosti kanalske izvedbe elektrarne so: bruto padec znaša 33 metrov, instalirani pretok je dvakrat 225 m³ v sekundi oziroma 450 m³/sekundo, inštalirana moč elektrarne je dvakrat 66,5 MW oziroma 133 MW. Elektrarna bo proizvajala v srednjem hidrološkem letu 658 milijonov kWh. Hidroelektrarna Zlatoličje se začne v Mariboru, kjer je zgrajen jež v Melju, ki zajezuje Dravo 7,5 m visoko na koto 253,00 in ima šest pretočnih polj razpetine po 17 m, ki se zapirajo s segmentnimi za-

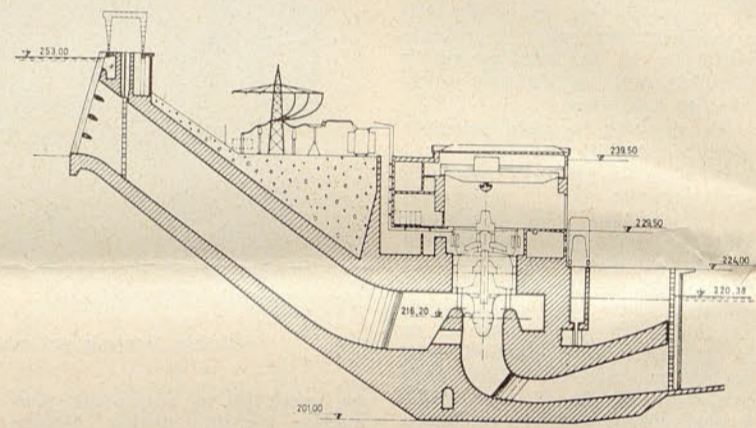
pornicami. Provodna sposobnost jezua je 4200 m³/sekundo. Jezovna zgradba je fundirana na laporju.

Dovodni kanal, dolžine 17,2 kilometra, dovaja obratno vodo 450 m³/sekundo k strojnici v Zlatoličju. Normalni profil kanala ima širino dna 20 m, naklon pobočij na vodni strani 1:2, na zračni strani 1:1,5. Globina vode v kanalu variira med 6,00, 8,00 in 9,70 m, kroma kanala pa je na koti 254,00, 1 m nad statično vodno gladino. Kanal je zgrajen v peščeno prodnem materialu in ima vodotesno oblogo.

Strojnica v Zlatoličju je železobetonska zgradba, ki nudi prostor za namestitev dveh strojnih agregatov s Kaplanovo turbino in generatorjem na pokončni osi. Vsaka od obeh turbin ima požiralnost do 225 m³ na sekundo vode in moč 90.000 KM. Strojnična zgradba sega 37 m pod površino terena in je fundirana na trdnem pliocenskem pesku in produ. Odvodni kanal, dolžine 6 km, vrača obratno vodo v Dravo tik nad Ptujem. Vkopan je v peščeno gramoznem nizkem svetu ob Dravi in ima neutrjena pobočja. Globina vode v kanalu je pri minimalnem pretoku vode 6 m, kanal sam pa je globok od 24 m v začetku pod strojnico do 10 m pred izlivnim delom v Dravo.

Strojnica HE Zlatoličje

Prerez skozi strojnico

Pestra vsebina dela krajevne skupnosti

Konec marca je bil na zboru volivcev v dvorani tovarne v restavraciji izvoljen novi svet krajevne skupnosti, ki ga brez dvoma čakajo v štiriletni mandatni dobi velike in odgovorne naloge in mnogo nerešenih problemov, s katerimi se bomo morali prav krepko spoprijeti, pri čemer pa bomo nujno potrebovali tudi vso pomoč in podporo prebivalcev naselja. Mnogokrat se dogaja, da vse premalo cenimo vlogo in naloge krajevne skupnosti, ne zavedajoč se dejstva, da so krajevne skupnosti v Sloveniji postale pomemben činitelj v izgradnji našega komunalnega sistema.

Vsi, ki so bili prisotni na zadnjem zboru volivcev, so bili tudi seznanjeni s predlogom programa za letošnje leto, kot tudi s programom dela do leta 1973, prav tako pa tudi z delom v minulih letih v samem naselju oziroma na področju krajevne skupnosti.

O tem, kako je potekala razprava, in o čem so na tem zboru razpravljali, ne bi na široko pisal, ker bi moral obravnavati nekatere probleme, zato se bom ustavil le na nekaterih najbolj bistvenih stvareh, ki so za nas zanimive.

Sam program dela je tako obširen in pester, da ne bi bilo

nobnih pripomb, če se ne bi morali vprašati, kje dobiti toliko razpoložljivih denarnih sredstev, da bi lahko realizirali zasnovan predloženi program.

Iz razpoložljivih sredstev, ki jih bo imela krajevna skupnost v letošnjem letu, bodo dali urediti najprej toliko potrebno otroško igrišče, potem je v načrtu ureditev pločnika od naselja do tovarne, ki bi morda zaenkrat bil še v makadamski izvedbi, potem pa asfaltiranje in popravilo cest v naselju in križišču proti Njivercam, če bodo dosegli sporazum z drugimi uporabniki ceste pri železniški postaji, pa bodo asfaltirali tudi to. Seveda bodo povrh tega urejevali še naprej naselje tako, da bodo urejevali parke ter cvetlične nasade in sadili lepotečno drevje in grmovje ipd.

V mesecu aprilu se je že dvakrat sestal novo izvoljeni svet krajevne skupnosti in razpravljal o svojem delu. Na prvi seji so izvolili novega predsednika ter podpredsednika in dve komisiji, ki lahko takoj pričneta z delom.

Predlogov za predsednika je bilo več, vendar je z večino glasov bil ponovno izvoljen dosedanji predsednik Franček Krajnc, medtem ko je bil za podpredsednika izvoljen Feliks Cuček, vodja DE glinice, za

predsednika nadzornega odbora pa Viktor Hazabent iz DE strojno vzdrževanje.

Prav tako sta bili imenovani dve komisiji, in sicer komisija za socialna vprašanja v sestavi Marija Šoba kot predsednik ter Franc Petrovič in Anton Kokol (mlajši) kot člana, in komisija za komunalno in promet, kateri predseduje Marjan Bizovičar, člani pa so še Mirko Strucl iz Njiverc, Ivo Težak, Ferdo Zupanič in Miro Dugolin iz Kidričevega I in II.

Mnogo so govorili o vlogi in odgovornosti krajevne skupnosti glede narodne obrambe, pri čemer so se bili dogovorili, da imenujejo začasno komisijo za vprašanje narodne obrambe v sestavi inž. Stane Tonejc, Franček Krajnc, Feliks Cuček in Matevž Cestnik, ki se naj poveže z že imenovano komisijo za narodno obrambo pri tovarni glinice in aluminija glede nadaljnega skupnega dela na tem področju.

Na naslednjo, to je drugo sejo, pa so bili poklicani oziroma vabljeni vsi predsedniki družbenih organizacij in društev; na seji so se pogovarjali o dejavnosti organizacij in koordinaciji nalog ter o skupnih akcijah v letu 1969. Žal na tem posvetovanju niso bili prisotni vsi predstavniki družbenih organi-

zacij in društev, ker morda niso šteli za potrebno, da bi se takega skupnega posveta udeležili, ali pa so hoteli s tem načinom omalovaževati vsa prizadevanja krajevne skupnosti. Najbolj konkreten predlog oziroma program dela je imela avto-moto organizacija, ki ima v svojem načrtu dobre zamisli in ideje, medtem ko druga društva in organizacije še nimajo podrobnejših pogramov dela, pri čemer pa je treba poudariti, da je treba za to iskati delno tudi vzrok v predvolilni kampanji, kjer je bilo mnogo političnega dela pri pripravah in ni bilo moč delati še na pripravi programov, kar pa bo storjeno verjetno kmalu ali pa je že v teku. Vsekakor se bo pri vsem tem morala še najbolj angažirati SZDL, ki mora podpirati vse napredne zamisli krajevne skupnosti in ji pomagati pri realizaciji. Lahko trdimo, da je bilo mnogo storjenega in da je naselje že zelo spremenilo svoj zunanji videz, pri čemer je velik del zaslug na krajevni skupnosti, vendar pa je še tudi vrsta odprtih in nejasnih vprašanj, ki motijo nekatere stanovalce, ki ne razumejo razlike med krajevnim samoprispevom in že uvedenim komunalnim prispevom.

Kot je znano, uvedba krajevnega samoprispevka ni uspela,

ker je bil izid referendum negativni, da pa vsekakor plačujemo komunalni prispevek, za katerega mnogi sodijo, da ga zadrži krajevna skupnost (če bi ga, bi bilo najbolj prav!), in da o tem potem nihče ne ve, kje je in za kaj gre.

Zato bomo o tem spregovorili kdaj drugič, danes pa nam preostane le to, da na koncu tega sestavka povemo, da je program krajevne skupnosti Kidričeve za letošnje dobro postavljen in da je pester, da pa mora biti tudi realiziran, pri čemer pa ne sme izostati naša podpora — pomoč vseh, ki tukaj delamo in živimo, da bi postalo naše naselje res naselje, ki bo dostojno imena našega pokojnega Borisa Kidriča.

Sam program, četudi pripravljen še tako pestro in skrbno, ne bo pomenil ničesar, če bomo ostali le pri besedah in obljubah, kajti delo krajevne skupnosti ni odvisno le od sveta krajevne skupnosti, ampak od vsega prebivalstva na območju neke krajevne skupnosti. Če bomo torej to upoštevali, potem lahko že sedaj ugotovljamo, da bo vsa pestra vsebina dela krajevne skupnosti tudi v celoti realizirana, in da bo tudi nerešenih problemov vse manj. O konkretnih nalogah in o samem programu pa drugič kaj več!

M. F.

ZLATOLIČJE“ V OBRATOVANJU

Dela v bazenu so bila izredno velika. Sem spadajo utrditve obale na obeh bregovih Drave na dolžini 5 km, gradnja kolektorja mestne kanalizacije na levem bregu in naprav za prečrpavanje mestnih odpadnih vod čez jez v kanal na desnem bregu.

Po moči in velikosti sta turbini v HE Zlatoličju največji Kaplanovi turbini, ki sta bili izdelani v Litostroju, ter se uvrščata med najmočnejše Kaplanove turbine, ki sploh obratujejo v Evropi.

Podjetje Rade Končar je izdelalo za omenjeno elektrarno dva generatorja. To sta trifazna sinhrona generatorja navpične izvedbe z nosilnim ležajem, naslonjenim na ohišje turbine. Generator ima naslednje osnovne značilnosti:

nazivna navidezna sila 74.000 kVA,
nazivna vrstna napetost 10.500 V,
nazivni tok statorja 4070 A,
nazivni faktor sile 0,9,
nazivna frekvenca 50 Hz,
nazivno število obratov 125 obratov na minuto,
največje število obratov (računsko) 320 obratov na minuto,
največji moment generatorja (GD²) 11.600 tm².

Na osi glavnega generatorja se nahaja trifazni sinhronizirani uravnavni generator s trajnimi magneti, ki služi za uravnavanje hitrosti obratov turbine.

V HE Zlatoličje so prvič v Jugoslaviji uporabili sistem vzbujevanja s pomožnim samovzbujevalnim sinhroniziranim generatorjem na osi glavnega

generatorja. Za vzbujevanje generatorja služi istosmerni generator — vzbujevalnik, ki se skupaj s svojim pogonskim strojem, nesinhroniziranim motorjem, nahaja na skupni temeljni plošči. Ta nesinhronizirani motor se napaja iz pomožnih zbiralnic (3 × 380 V, 50 Hz), ki prejemajo napetost od osnovnega generatorja.

Vzbujevalnik lahko dela v vzporedni samovzbujevalni spojitvi z ročnim uravnavanjem. Do sedaj so na dravskih HE uporabljali klasični sistem vzbujevanja z dvema zbiralnima vzbujevalnikoma na glavni osi generatorja, ki so ga pozneje modernizirali in izboljšali z uporabo amplidinskega uravnavalca napetosti. Prednost sistema vzbujevanja s tako imenovanim osnim generatorjem je v tem, ker ni vzbujevalnika z zapletenim in občutljivim zbiralcem na osi glavnega generatorja, ter v tem, ker je mogoče uporabiti pomožni osni generator za napajanje drugih pogonov v elektrarni. Druga prednost je v tem, ker so na ta način agregati povsem samostojni na mreži.

Razen generatorjev je podjetje Rade Končar dobavilo hidroelektrarni Zlatoličje tudi transformatorje:

Kos	Proizvod	kV/kV	MVA	Vež. skupina
2	R. K.	10,5/121	75	Yd5
1	R. K.	35/0,4	0,63	Yy0

in elektro opremo za razdelilno postajo 110 kV.

Več kot 1000 ton jeklenih konstrukcij je za hidroelektrarno Zlatoličje izdelala Metalna. Med temi sta mostna žerjava z nosilnostjo po 150/10 ton, ki so

ju montirali v strojnici v Zlatoličju.

Ustvarjalci tega objekta so izključno delo domačih podjetij, ki so že postavila več hidroelektrarn doma in drugje.

Proizvodnja dravskih elektrarn od leta 1945—1968:

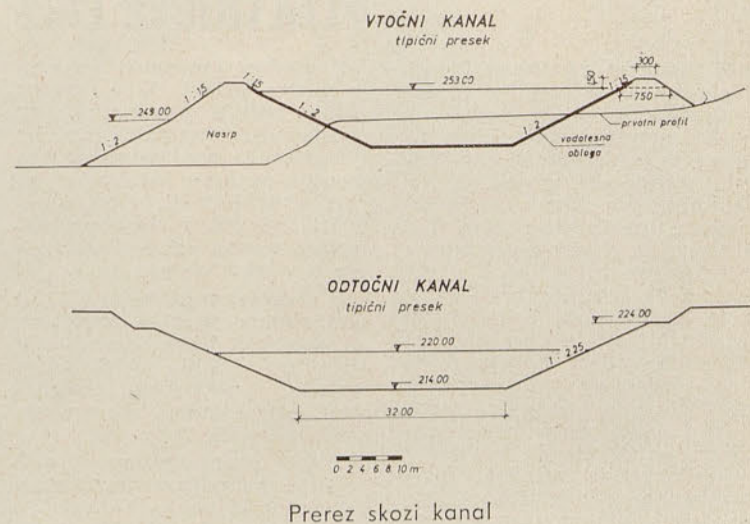
Zlatoličje	26 GWh
Ožbalt	2462 GWh
Vuhred	3923 GWh
Vuzenica	3291 GWh
Mariborski otok	4495 GWh
Dravograd	2797 GWh
Fala	4588 GWh
Skupaj	21582 GWh

Že zgrajena veriga šestih elektrarn na Dravi od Dravograda do Maribora z inštalirano močjo 278 MW daje našemu gospodarstvu več kot poldrugo milijardo kWh električne energije letno. Tako zgrajena veriga elektrarn na Dravi omogoča v času nizkih voda takšno obratovanje, da je mogoče prevreči znatne količine energije iz noči v dan, to je v tisti dnevni čas, ko jo potrošnik potrebuje.

Hidroelektrarna Zlatoličje je do svečane otvoritve obratovala poskusno. Vse elektro-strojne naprave so delovale v redu. To pa je tudi zadoščenje vsem

tistim, ki so s svojim znanjem in delom pripomogli k uresničitvi tega pomembnega hidroenergetskega objekta.

K. F.

Prezrez skozi kanal

PRENOSNI ANALIZATOR MINERALOV

Instrument analizira vzorec v približno 40 sekundah in označuje vsebino kovine direktno v odstotkih vse do 0,1 odstotka. Uporabljen je za različne kovine: baker, cink, železo, a najučinkovitejši je v obsegu od titana do cinka.

Naprava je sestavljena iz glave, katero držimo v roki in postavljamo pred vzorec iz zabojčka, v katerem so nameščeni elektronski deli in akumulator. Namesto scintilacijskih števec, ki so običajno v takih instrumentih, ima ta aparat dvojne zrakotesno zaprte odvisne števece, ki po zatrtjevanju izvajalec dajejo točne rezultate pri lažjih elementih v območju od bakra do kroma.

Števci, od katerih je vsak vezan na poseben kanal, ki ima predojačevalec, ojačevalec in diskriminator, štejejo razpršene fotone x žarkov odbitih od vzorca. To so protoni, ki nastajajo zaradi obsevanja vzorca z radioaktivnimi žarki. Kot ele-

ment, ki stvarja x žarke, se navadno uporablja kadmij 109 z aktivnostjo eden do dva milikirija.

X žarki se filtrirajo s posebno tehniko. Vsak števec ima drugačen filter, od katerih eden prenaša ozadje in signal, drugi pa samo ozadje. Aktivnost x žarkov se avtomatsko upošteva, kar omogoča štetje razlike, ki je sorazmerna količini analiziranega elementa v vzorcu.

Štetje razlike se prikazuje kot direktni podatek in z obračunanim potencoimetrom za nameščanje obsega skale, se šteje pretvarja v odstotke. S tem sistemom odpadejo vse težave, ki nastajajo pri postopni analizi: izmenjava filtrov, povsem posebnih podatkov za vsak števec in kasnejše izračunavanje.

Varnostna zapora odklanja nevarnost radioaktivnega žarčenja.

Proizvajalec: Telsec Instruments Ltd. Sandy Lane West, Littlemore, Oxford, England.

DOGRAJENE IN PROJEKTIRANE ELEKTRARNE NA GORNJI IN SREDNJI DRAVI

Stopnja	Začetek obrat. leta	Celotni padec m	Srednji letni pretok m ³ /sek.	Inštaliran pretok m ³ /sek.	Inštalirana moč MVA	MW	Srednja letna proizvodnja GWh
Dravograd	1943	8,90	267	309	30,0	21,0	128
Vuzenica	1954	13,77	282	411	70,0	53,4	231
Vuhred	1956	17,41	288	411	66,0	59,4	307
Ožbalt	1960	17,42	291	411	66,0	59,4	307
Fala	1918	14,60	294	357	43,4	34,7	211
Mariborski otok	1948	14,20	297	411	72,0	51,0	264
Zlatoličje	1968	33,00	297	450	148,0	133,2	658
Srednja Drava II	projekt	29,00	301	450	148,0	111,0	570
Dograjene do leta 1968					495,4	412,1	2006
Projektirane					148,0	111,0	570

PROBLEMI KONSTRUKTORJA

V vsakem poklicu imajo metode dela pomemben vpliv na rezultate. V zapleteni aktivnosti konstruktorja prispeva primerna delovna metoda ne samo k doseganju optimalnega rezultata, marveč vpliva tudi na čas, ki je potreben za reševanje nalog, kakor tudi na psihično stanje konstruktorja.

Teorija tehničnega predmeta prikazuje v splošni obdelavi principe razvrščanja tehničnih predmetov iz različnih vidikov in analizira značilnosti tehničnih predmetov in njihove odnose.

Pri obdelavi posameznih področij lahko pride do popolnega naštevanja neobhodno potrebnih svojstev in njih odnosov, iz česar lahko nastanejo važni pripomočki, tako za konstruktorja kakor tudi za ostale strokovnjake.

Nastanek tehničnega predmeta obsega v splošnih črtah vse etape, faze in operacije, skozi katere gre tehnični predmet, od raziskav pa do dela v pogonu, vključno modernizacije.

Metodika (proučevanje) konstruiranja je disciplina o metodah dela konstruktorjev, katere na osnovi analize dela in na osnovi posplošenih izkustev priznanih konstruktorjev odreja racionalne metode dela. Cilj

metodike dela konstruiranja ni kopicenje raznega dela konstruktorjev v enotne okvire neke sheme. Odrejanje se morajo samo splošni principi in osnovne metode, ki veljajo za delo pri konstruiranju. Ko govorimo o metodiki konstruiranja, izhajamo iz prepričanja, da se reševanje konstrukcijskih problemov izvaja s pomočjo logičnega razmišljanja, ne pa na osnovi intuicije (priznane sposobnosti). Obstajajo posamezniki, ki branijo to mišljenje, da je reševanje konstrukcijskih nalog možno edino z intuicijo. Obstaja vrsta dokazov, da to ni tako, ker se rešitev vedno zasnavlja na posameznih elementih, katere je reševalec naloge že poznal prej, ker v nasprotnem primeru ne bi pojmoval svoje rešitve.

Prav tako je logično, da se ideje tičejo samo tistega, kar zavestno hočemo doseči.

Izrazna sredstva predstavljajo način, s katerim konstruktor

razlaga svoje ideje in misli. Na prvi pogled se lahko zazdi, kakor da govorimo le o dejstvu, ki ima vpliv samo na produktivnost konstruktorjevega dela, vendar to ni čisto tako, ker način izražanja dovoljuje različne kontrole predstav konstruktorja, a s tem se dviga tudi kvaliteta dela.

Dokumenti in načrti so zelo komplicirani in zavzemajo mnogo prostora v arhivih.

Vsebinska tehnika konstrukcijskega biroja se lahko poda z naštevanjem osnovnih naprav in sredstev za to delo:

- naprave in sredstva za organizacijo informacij
- naprave in sredstva za realizacijo predstav
- naprave in sredstva za izračunavanje rezultatov
- naprave in sredstva za obdelavo tehnične dokumentacije

— naprave in sredstva za tehniko reprodukcije

— naprave in sredstva za delo z risbami, načrti in arhivom.

V vsaki od teh grup je mnogo zanimivih naprav, ki zelo olajšajo delo konstruktorja ne samo iz vidika produktivnosti, temveč tudi vplivajo na kvaliteto dela. Tehnika konstrukcijskega biroja ima torej bistven vpliv na zmanjšanje utrujenosti konstruktorja, a ustvarja istočasno kulturno sredino njegovega delovnega mesta.

Obstajajo v glavnem 4 problemi:

- vodenje in organiziranje konstrukcijskega biroja
  - programiranje konstrukcijskih del vključno z izračunavanjem časa, ki bo vložen v to delo
  - pogoji za delo konstruktorja
  - nagrajevanje konstruktorjev
- Iz gornjega naštevanja je razvidno, da so to važni faktorji, ki vplivajo na učinkovito delo konstruktorjev. Pri tem pa niso to samo faktorji, ki vplivajo na delo posameznika, kot npr. vpliv okolice, temveč faktorji, ki imajo vpliv na rezultate dela celotnega konstrukcijskega biroja.

Razmišljanje o specializaciji konstrukcijskih grup in posameznikov, dopolnjena z organizacijskimi merami, ki razčlenjujejo delo posameznika, da bi bil končni efekt dela grupe čim boljši, ustvarjajo predpogoje za maksimalno izkoriščanje sposobnosti posameznika, ne da bi se pri tem posameznik obremenjeval z delom, ki ne odgovarja njegovi kvalifikaciji in orientaciji.

Vsebinska problematika programiranja je v glavnem v oceni vlaganja potrebnega dela v posamezne vrste konstrukcijskega dela. Časovni normativi (norma ure) se lahko nanašajo na različne enote ali načrte določenih sestavnih delov ali slično.

Vpliv okolice je na umsko delo konstruktorja značilne vrednosti. Vprašanja s tem v zvezi — prostor, razsvetljava, mir — morejo skupno z medsebojnimi odnosi odigrati večjo vlogo, kakor to izgleda na prvi pogled.

To velja tudi za probleme nagrajevanja, ker ni važna samo relativna vrednost v odnosu na druge profesije, temveč tudi (Nadaljevanje na 7. strani)

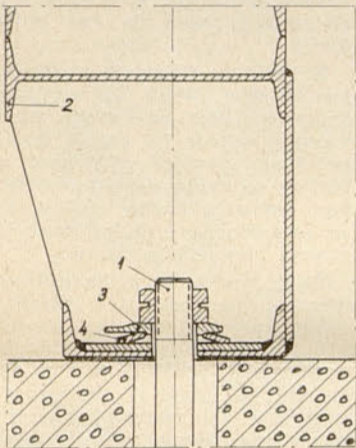
ZNANOST DELOVNEMU ČLOVEKU O VERTIKALNIH SILAH, KI DELUJEJO V KATODNEM DELU ELEKTRIČNE PEČI

K številnim hipotezam, ki poskušajo razložiti pojave dviganja katodnega dna v električnih pečeh za pridobivanje aluminija, se je pridružila še ena. Zaradi zanimivih podatkov, ki spremljajo ta članek in zaradi podanih zaključkov smo bili mnenja, da članek posredujemo širšemu krogu bralcev. Dovolili smo si iz članka izbrati samo tiste odstavke, ki bodo dovolj razumljivi, pri tem pa smo pazili na celovitost osnovne misli.

Iz obratovnih izkušenj el. peči je znano, da v katodnem delu delujejo znatne sile v vertikalni smeri. Te sile povzročajo deformacijo katodne omare in katodnega dna. Razen tega pri pečeh, ki imajo omaro ojačano z okvirno konstrukcijo, včasih pride do zloma sidrskih vijakov, pri omarah z dnom pa do deformacije dna. Te deformacije povzročijo razkroj katodnega dna in skrajšajo življenjsko dobo peči.

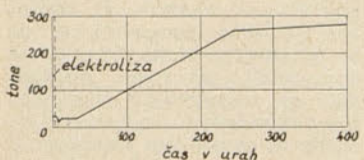
Poskus izmeriti velikost vertikalnih sil v katodnem delu obratovne peči, je bil napravljen leta 1966 na Kandalakškem aluminijevem zavodu.

Uporabljena je bila naslednja metoda meritev (slika 1):

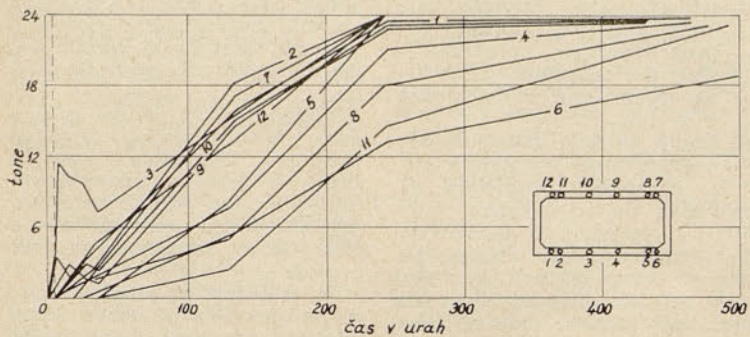
Slika 1 — shema meritev vertikalnih sil v sidrskih vijakih

Pod matice sidrskih vijakov 1, razporejenih na zunanji strani katodne omare 2, so bile nameščene posebne podložke 3 in vzmeti oblike krožnika 4. Pod vplivom vertikalnih sil se katodna omara dviga in stiska vzmet. Vzmeti so bile predčasno tarirane na stiskalnici (do 24 ton), pri čemer so bile umerjene s točnostjo 0,1 mm skrčka. Tako so po umerjevalni krivulji določali sile, ki povzročajo izmerjene skrčke vzmeti. Meritve so izvedli na vseh 12 sidrskih vijakih, razporeditev katerih je na sliki 2.

Slika 2 — sile v sidrskih vijakih el. peči (1—12 vijakov)

Na sliki 3 je prikazana sumarna izmerjena velikost vertikalnih sil, delujočih na omaro v različnih časih obratovanja.

Slika 3 — sumarna velikost vertikalnih sil v sidrskih vijakih

Z analizo rezultatov poskusa je možno opaziti, da v procesu zagona peči in v prvem mesecu obratovanja vertikalne sile ne presegajo 25 ton. Po enem mesecu pa opazimo intenzivni porast vertikalnih sil, ki traja približno 200 dni. V tem času naraste sumarna velikost sil v sidrskih vijakih do 260 ton.

V naslednjem obdobju 270 dni obratovanja je bilo povečanje sil neznatno. Hitrost naraščanja sil v tem obdobju je bila znatno nižja v primerjavi z meritvami v prvi periodi obratovanja poskusne peči.

Po 500 dneh obratovanja peči je sumarna velikost vertikalnih sil v katodi enaka 285 tonam, pri čemer so sile pri 11 sidrskih vijakih prekoračile 24 ton in nadaljnje povečanje sil pri eksperimentu ni bilo možno meriti. Tako je možno, da je bila sumarna velikost sil nekoliko višja od zgoraj omenjenih 285 ton.

Vzroki za pojav vertikalnih sil, kot tudi naraščanja deformacij v horizontalni smeri v drugem obdobju (po 2—4 mesecih) obratovanja peči še niso dokončno pojasnjene. Imamo celo vrsto hipotez, ki razlagajo nastanek vertikalnih sil. Po mnenju avtorjev članka so za nastanek vertikalnih sil lahko kriva tudi temperaturna nihanja v katodnem delu el. peči. Znano je, da pri vsakem anodnem efektu naglo naraste količina toplote, ki je v peči. Razen tega so temperaturna nihanja elektrolita in kovine povzročena tudi s spremembo jakosti toka v seriji, z dodajanjem hladne glinice in drugimi tehnološkimi faktorji.

Nihanja temperature elektrolita in kovine nekoliko menjšajo tudi temperaturo vrhnje plasti katodnega dna. Na primer pri dolžini katode 840 cm, koeficientu termičnega širjenja katodnih blokov 15×10^{-6} , in spremembi temperature za 5°C nastane izkrivljenost katodnega dna, zaradi katere se srednji del dvigne za približno 2 mm. V nastalo praznino pronica raztaljeni elektrolit in kovina. Po ohlajitvi katodno dno stremi zavzeti prvotni položaj. Ta proces pa ovira elektrolit zaradi česar nastajajo vertikalne sile.

Za poskusno kontrolo omenjene hipoteze je bil napravljen naslednji poskus. Pri montaži katode so bili razmeščeni termoelementi pod ogljikove bloke na vrhu dna, zunaj in znotraj katodne omare itd. Razen tega so bili na zunanji strani omare privarjeni merilni pripomočki, ki so dovoljevali meritve premikanja stranic omare v horizontalni in vertikalni smeri s točnostjo 0,01 mm.

Meritve so pokazale, da je temperatura kovine okrog vrha katodnega dna nihala za 25 do 35°C , temperatura zunanje vzdolžne stene katodne omare je znašala ca. 200 do 220°C , temperatura okvirne konstrukcije je bila ca. 120°C , temperatura zunanje prečne stene je bila ca. 140°C , temperatura ko-

vine ca. 950°C , temperatura pod ogljikovim dnom je znašala ca. 920°C , upogib na sredini vzdolžnih sten pa je znašal okrog 0,5 mm.

Sprememba temperature pod dnom el. peči je bila neznatna, vsega nekaj stopinj. Premik sten omare je potekal skokovito. Odvisnost deformacij omare od različnih tehnoloških faktorjev in temperature pa niso mogli ovrednotiti zaradi cele vrste motenj pri opravljanju poskusa. Poskusi se bodo brez dvoma nadaljevali.

Ne glede na to pa so že z dosedanjimi podatki ugotovili, da nastopajo sile pri temperaturnih nihanjih očitno zaradi premikov katodnega dna in zaradi povečanja volumna elektrolita, ki se nahaja pod katodnim dnom.

Od tod tudi sledi sklep, da je za zmanjšanje deformacij in vertikalnih sil potrebno zmanjšati temperaturna nihanja na peči in povišati temperaturo pod katodnimi bloki.

Vendar se avtorji niso omejili le na ugotavljanje in vrednotenje pojavov. Pri nadaljnji obdelavi problema so poskušali tudi po matematični poti ugotoviti velikost vertikalnih sil, zaradi katerih nastaja deformacija katodnega dna, to je dviganje katodnega dna.

Pri tem pa so prišli do zanimivega sklepa. Stvar je namreč v tem, da vertikalne sile delujejo istočasno na ogljikovo katodno dno in dno katodne omare. Če bo torej trdnost dna katodne omare v vertikalni smeri manjša od trdnosti ogljikovega dna, bo pod vplivom vertikalnih sil nastopila deformacija dna katodne omare. S spremembo trdnosti dna katodne omare bo prav tako možno regulirati velikost vertikalnih sil v katodnem ustroju. Ta ugotovitev pa ima že praktičen pomen. Z zmanjšanjem nosilne trdnosti dna katodne omare je torej mogoče razbremeniti ogljikovo katodno dno vpliva vertikalnih sil in s tem zmanjšati pojav dviganja katodnega dna in nastajanje razpok. Pri tem pa je potrebno poudariti, da bo zaradi tega močno povečana deformacija dna katodne omare.

Ti teoretični zaključki so dobili nazorno potrditev v Volgogradskem alumin. kombinatu.

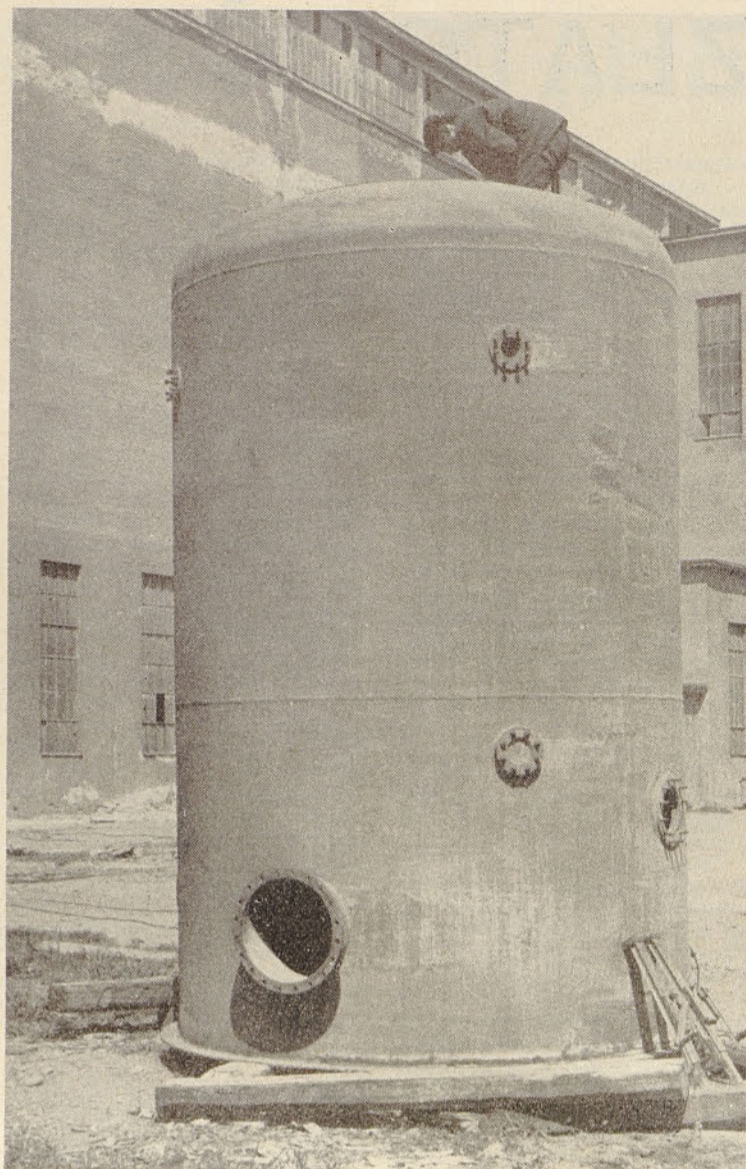
V letu 1959 sta bili vstavljeni v obratovanje dve poskusni el. peči. Ena je imela katodno omaro z rebrastim dnom, katerega trdnost je bila približno enaka trdnosti ogljikovega katodnega dna. Druga katodna omara je imela gladko dno s trdnostjo za 40 % manj od prve. Življenjska doba prve peči je znašala 28,5 meseca, druge pa 45 mesecev.

Življenjska doba peči z manj trdnim dnom katodne omare je torej bistveno daljša kot pri peči s trdnim dnom.

Povzetek iz članka V. N. Samojlenko: O vertikalnih silah, ki delujejo v katodnem delu el. peči, CM 3/69, str. 50—54.

»Gospodarska celina«

Po mnenju dr. Martinija z avoda za raziskavo tal v Hanovru je preučevanje morja mnogo pomembnejše, kakor prodor v vesolje, ker so na morskem dnu in v njem velike količine rud, ki utegnejo biti zelo pomembne za gospodarstvo. Morje bi lahko postalo nova »gospodarska celina«. Martini pravi, da bi bilo treba raziskovati zemeljsko skorjo in notranjost, ker bo od dogajanja v njej precej odvisno bodoče življenje.

Montaža dnevnega rezervoarja za mazut

Dioda občutljiva na pritisk

Na Japonskem so izdelali prvo diodo na svetu, ki je občutljiva na pritisk. To je dioda, ki se ji spreminja električna upornost v odvisnosti od zunanje mehanične pritiska. Sedaj preučujejo serijsko proizvodnjo te diode. Pričakujejo, da bo cena ene diode nižja od 3 dolarjev. Uporaba te diode odpira povsem nove perspektive na področju merilne in regulacijske tehnike s pomočjo elektronskih naprav.

Nitke, štirikrat močnejše od jekla

Izdelujejo jih iz silicijevega karbida, razvili pa so jih v razvojnih laboratorijih ameriške firme United Aircraft Corporation. Vlakno silicijevega karbida dosega natezno trdnost 28.000 kp/cm², kar je štirikrat več kot pri jeklu. Povrh pa lahko vlakna segrejejo do 800°C ter jih zatem ohladijo, pa njihova trdnost prav nič ne popusti. Jeklo se seveda pri tolikšnem segrevanju že spreminja. Nitke izdelujejo tako, da v komori, polni pare ene izmed silicijevih organskih spojin, segrejejo tanko volframovo žico na 1200°C . Pri tem silicijeva spojina razpada, na žici pa raste plast volframovega karbida.

Kako prevzemajo Švedi nova stanovanja

Na novo zgrajeno stanovanjsko naselje nudi vselej še kako prikupno podobo. Čez nekaj mesecev pa se začnejo težave, največkrat zato, ker silijo mokrota in vlaga skozi neštete špranje, ki jih pri prevzemu stavbe nihče ni opazil. Tako se dogaja pri nas in prav nič boljše ni na Švedskem. Večni spori med graditelji in kupci sta-

novanj in stanovanjskih hiše so na Švedskem pripeljali do preizkusne metode, ki prav gotovo ne bi bila vseh našim gradbenim podjetjem. Ko prevzemajo objekt, pripeljejo »stroj za dež in veter«. To je naprava, pri kateri močan ventilator nese vodne kapljice v zaželeno smer. Oseba, ki prevzema stanovanjsko enoto, se lepo napoti v notranjščino, v rokah pa ima higrometer, elektronski merilnik vlage. Pri takšnem preizkusu se kajpak razkrije prav vsaka špranja, ki jo je pustila za seboj človeška malomarnost in površnost.

Giblivi pločniki

Leta 1925 so računali, da je 100 km dolgo pot mogoče prepotovati v treh urah, razdaljo 1000 km pa preleteti v 12 urah. Danes so hitrosti vse drugačne in prav kmalu bo, denimo, polet od Londona do Sidneja opravljen v približno 60 minutah (16.800 km). Toda pri vsem tem bo potnik porabil za pot od mestnega središča do letališča skoraj prav toliko časa, kot za sam polet iz Evrope v Avstralijo. V mestih so ponavadi največje razdalje, ki jih morajo premagovati ljudje, okoli dveh kilometrov. Avtomobilska gneča je vedno hujska, javna prometna sredstva so mnogo krat prenatrana in peš ponavadi nihče ne hodi rad. Zato predlagajo izgradnjo premičnih pločnikov, na katerih naj bi se peči premikali s hitrostjo 10 do 16 km na uro, medtem ko bi bila zmogljivost takšnega pločnika 10 ljudi na sekundo, torej 36.000 na uro. Transport na premičnem pločniku bi bil za 20-krat cenejši od katerekoli druge vrste prevoza.

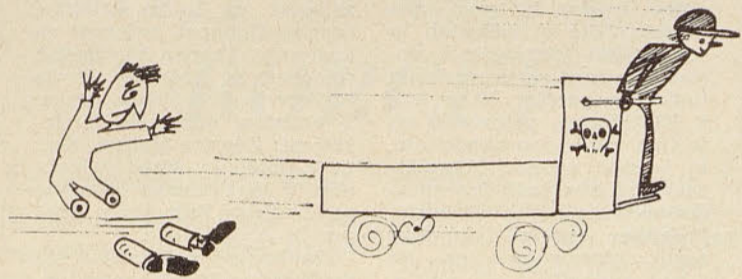
TEŽKA TELESNA POŠKODBA

24. februarja 1969 ob 13.50 se je ponesrečil ANTON LOVRENČIČ, zaposlen kot elektrolizer elektrolize hale A.

Do nesreče je prišlo v trenutku, ko je ponesrečenec ob stebru dvignil samokolnico (z namenom, da bi jo prepeljal k elektrolitski peči št. 423, kjer bi jo rabil za prevoz pen). Tako se je s samokolnico s hrbtom obračal k prehodu oziroma k elektrolitski peči št. 427. Na tej poti pa ga je zadel miag št. V-6. Po tem trčenju ga je miag vozilo obrnilo in ga s prednjim delom udarilo po golenici desne noge, pri čemer je utrpel težjo poškodbo (zlom golenice). Po nastali nesreči je bila s strani tukajšnje obratne ambulante na licu mesta nudena prva pomoč, nakar so ponesrečenca odpeljali v ptujsko bolnišnico.

Vzrok nesreče je neprevidna vožnja voznika miag vozila v obratu! Iz dneva v dan precej razpravljamo o vožnjah naših internih vozil. Kar naprej govorimo o prehitri vožnji, o prevažanju delavcev z miagi ipd.

Pri tej nesreči pa so ugotovili novo relacijo vožnje, in to je vožnjo po obratu z namenom, da bi nekoga poiskali, pri čemer pa seveda ni važno, kako vozimo.

Tako novo relacijo je tega usodnega dne napravil tudi Maks FIJAČKO iz gradbenega vzdrževanja, ki je tako težko poškodoval Antona Lovrenčiča.

Ta primer narekuje, da nekateri delavci ne mislijo na varnost sotovaršev v obratih oziroma na varen promet! Verjetno se ne zavedajo, da imamo vsako leto najmanj ENO nesrečo pri delu, ki nastane zaradi voznika miag vozila.

Na drugi strani padejo očitki tudi na vozila sama, na primer na miage, glede na vzdrževanje. Niso osamljeni primeri, da se vozilo pokvari in ker pač ni na razpolago drugega, vozijo s pokvarjenim naprejš...

Progovna skupina

KER NI IMEL ZAŠČITNE ČELADE – JE PRIŠLO DO POŠKODBE NA GLAVI

26. februarja 1969 ob 17.35 se je ponesrečil FRANC MLINARIČ, zaposlen kot pomočnik livarja v obratu livarne.

Do nesreče je prišlo v jašku livnega stroja za vlivanje iz 15-tonske indukcijske peči ob čiščenju jaška aluminijevih izdelkov.

Za to delo so uporabljali pločevinasti sod, kavelj pomožnega dviga žerjava elektrolize hale b (32/8 t).

Ker pa dolžina jeklene vrvi tega pomožnega dviga s pripetimi sodom ni prišla do dna jaška, so na to jekleno vrv pripeli še eno jekleno vrv in verigo. S temi podaljški so nato pričeli z dvigovanjem polnih sodov iz livnega jaška. Ko pa se je pri tem sod dvignil do okna dviznega jaška, je na znak Janeza Princla žerjavovodja zaustavil dvig. Zatem je Janez Princl vstavil železni vzvod med nosilno žico soda, ki je bil

z enim koncem nastavljen na betonski prizidek, z drugim pa na grad livnega stroja. Tako je po majhnem spuščanju nosilnih sredstev sod visel na vzvodu. Zatem je Janez Princl, z namenom, da pridobi na višini, verigo skrajšal. Nato je zopet na znak Janeza Princla žerjavovodja dvignil z vzvodom vred tudi polni sod. Pri tem pa se je vzvod dvignil in nagnil v smeri proti gredi livnega stroja. V tem trenutku je Janez Princl ta vzvod zgrešil in leta je padel v livni jašek Francu Mlinariču na glavo ter mu povzročil težjo telesno poškodbo.

Vzrok za nastalo nezgodo je v prvi vrsti neuporabljanje zaščitne čelade in slaba organizacija dela izmene, kakor tudi kršitev varnostnih navodil pri delu z dviznimi napravami.

Ta nesreča je žal zopet dokazala, da v našem podjetju nujno potrebujemo zaščitne čelade!

-k

Phanje katodnega dna

PRI DELU Z LUGOM BODI PREVIDEN

Med jedke strupe sodijo lugi, od katerih sta najpomembnejša natrijev in kalijev lug, to pa zaradi tega, ker sta od vseh za človeški organizem najnevarnejša.

Ze zelo razredčene lužine vplivajo na kožo tako, da mehčajo povrhnjico kože in raztapljajo masti v koži. Na podoben način dražijo kožo tudi mila, ki vsebujejo preveč lužine. Večja koncentracija lugov pri dotiku s kožo ali zaradi dolgotrajnega delovanja povzroča odmiranje tkiva (nekrozo) — raztaplja človeške beljakovine in povzroča globoke rane z razjedami. Seveda pa strupenost lugov zavisi od njihove koncentracije, količine, časa delovanja ipd.

Pri vdihovanju par, dima in megla luga nastajajo težke okvare (opekline). Žal pa se te ne opazijo takoj. Po krajšem razdobju se opazijo drobne okvare in korozije, predvsem na sluznici očesa, kjer nastopajo težki znaki poškodbe. Pri vdihavanju v pljuča pa povzročajo

vnetja sluznice dihalnih poti, ki se v večini primerov končajo s smrtjo.

Pri vnašanju luga v prebavni trakt, npr. v želodec, pa povzroča lug podobne okvare kot v pljučih. Smrt nastopi v roku 24 ur. Jasno pa je, da je to odvisno od koncentracije in količine vzete lužine.

Kolikor je sluznica manj poškodovana, se poškodba oziroma obolenje ne konča s smrtjo, ampak z ozdravljenjem. Pri primerih, kjer ostanejo močni in obsežni ožiljki na sluznici prebavnih poti, pa nastopa pri takih bolnikih velika težava pri prebavi. Tako lahko nastopi čez nekaj mesecev ali let telesna izčrpanost in smrt.

Prva pomoč, kolikor je hitra in pravilna — je dokaj preprosta. V glavnem temelji na obilnem izpiranju poškodovanega mesta (opekline) z vodo ali s 3-odstotno raztopino borove kisline. To izpiranje se mora vršiti tako dolgo, dokler ne pride na lice mesta nesreče zdrav-

stvenj delavec tukajšnje obratne ambulante. Izpiranje se mora vršiti samo s curki, nikakor pa se ne smemo posluževati raznih krp, gob ipd. — ker to povzroča še večjo okvaro.

Kolikor je lug prišel za obleko, obuvalo ipd., je treba obleko sleči, oziroma obuvalo sezuti in pričeti z izpiranjem. Razumljivo pa je, da ob nastali nesreči pokličemo obratno ambulanto!

Preventivni ukrep za delavce, ki so pri svojem delu izpostavljeni lugu v obliki megle, hlapov, tekočin, param ali prahu koncentriranih lužin, je, da brezpogojno uporabljajo ustrezna osebna zaščitna sredstva, kot so: zaščitna očala, ki se tesno prilegajo na lica, gumijasti škornji, gumijaste rokavice in posebne obleke, ki so odporne zoper lug.

Proti param natrijevega luga pa je treba obvezno uporabljati respirator, še posebno pri vstopanju v prostor, kjer se te pare tudi nahajajo.

-k

(Nadaljevanje s 5. strani)

primeren način nagrajevanja, ki naj bi vzpodbujal zainteresirano konstruktorjev.

Če imamo v vidu potrebno širino razgledanosti, katero mora konstruktor imeti, kakor tudi spec. zahteve v posameznih vejah te dejavnosti, se bomo znašli pred važnim vprašanjem, koliko in kakšno znanje je potrebno, da ga da konstruktorji šolanje, in kakšno znanje si mora konstruktor pridobiti s prakso.

Mišljenja in prakse posameznih šol so različne, pa ne samo v posameznih državah, temveč tudi v eni in isti državi.

Resnica je, da počasi izginja prepričanje, da lahko samo šola ustvari strogo usmerjenega specialista. To vprašanje še ni rešeno na zadovoljiv način. To se še posebno nanaša na vprašanja načina pridobivanja znanja v teku prakse, ker vsaka organizacija ne more imeti lastnega instituta, ki bi lahko opravljal izpopolnjevanje.

Prišlo pa se je do spoznanja, da enostranski razvoj samo iz posameznih oblasti ne more prinesiti zaželenih uspehov. Samo kompleksni pristop, ki se naslanja na znanstvene metode dela, ki so vsebovane v disciplini konstruiranja, more reševati problematiko dela, ene od važnih profesij našega društva.

(Nadaljevanje s 3. strani)

z odločbo na delovno mesto in s katero mu je določen osebni dohodek.

Npr.: kvalificirani delavec na kvalificiranem delovnem mestu svoje stroke dobi točke, ki so v obrazložitvi formule predvidene za kvalificiranega delavca (200 točk); visoko kvalificirani delavec na kvalificiranem delovnem mestu svoje stroke dobi točke, ki so v obrazložitvi formule predvidene za kvalificiranega delavca (200 točk); kvalificirani delavec na visoko kvalificiranem delovnem mestu svoje stroke dobi točke, ki so v obrazložitvi formule predvidene za kvalificiranega delavca (200 točk).

Razno

Za počitniški dom je delavski svet odobril nabavo 4 polkavčev v skupni vrednosti 2560 din iz sredstev počitniškega doma. Določil je tudi maksimalne zneske honorarja za knjigovodjo počitniškega doma v dopolnilnem delovnem razmerju, s katerim je o tem treba skleniti posebno pogodbo.

Odobreni so bili tudi računi za pogrebne vence in osmrtnice za pokojne Kodriča, Goljata in Zebca ter račun za kurjavo praznega stanovanja, ki ga je predložil hišni svet bloka na Cojzovi poti št. 7, Ptuj.

K.-n.

ČISTO ZARES

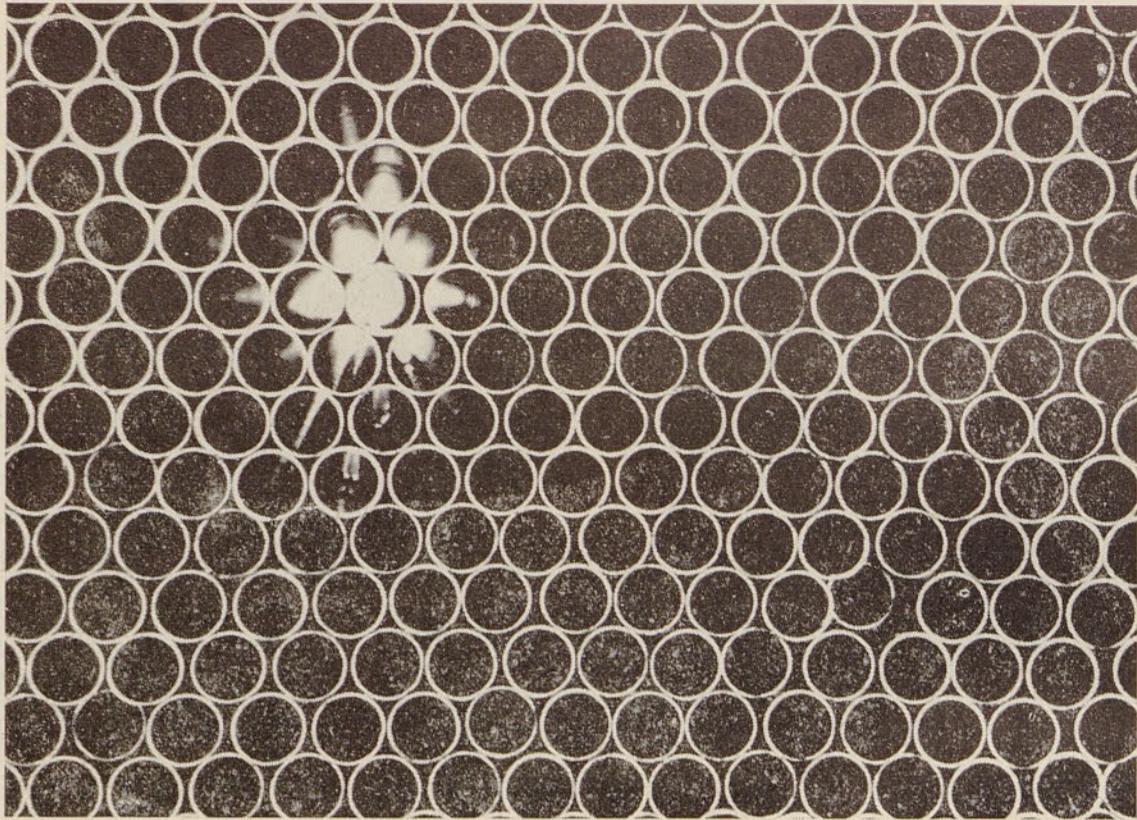
Ravno deset let bo tega, ko se je v Kidričevem pričelo pojavljati vse več avtomobilov. Do takrat pa sta bila dolgo časa med redkimi lastniki avtomobilov (mislim na zaposlene v naši tovarni) inž. Boris Gorup in Rudi Belšak. No, v tistih časih ni bilo problema s parkirnimi prostori, pa še tudi potem nekaj let ne. Toda lani in letos??? Vsak dan jima skoraj zmanjka zarisanih prostorov za parkiranje, pa svoja avtomobila puščata kar kjerkoli (in včasih komu tudi onemogočita izhod z avtomobilom).

Predlagam, da omenjenima tovarišema ostali avtomobilisti iz TGA izkažemo toliko pozornosti, da jima kot začetnikoma avtomobilizma v Kidričevem rezerviramo dva parkirna prostora, uprava podjetja pa bo morda ta dva prostora dala ob kakšni priložnosti ustrezno označiti (s črko »R«, kot je to običajno).

Mimogrede pa še naslednje: parkiranje na pločniku, ki vodi od uprave proti naselju, se je preveč razpaslo. Za pešce, katerim je sicer pločnik namenjen, ostane največkrat le še ozek prehod.

gtvg

Pred velikim remontom v kotlarni (luvo cevi)

KULTURNO IN POLITIČNO POSLANSTVO GLEDALIŠČA – ALI KAKO PRIBLIŽATI KULTURO DELOVNEMU ČLOVEKU

Namen gledališke igre je bil že od nekdaj in ostane, da drži tako rekoč življenju zrcalo...

(Shakespeare)

Brez dvoma je imel velik dramatik in ustvarjalec velikih gledaliških del William Shakespeare prav, ko je napisal te besede. Naj si bo neki narod še tako napreden, bogat in razvit, brez dela in ustvarjanja na kulturno-umetniškem področju ne pomeni tistega, kar je. Kultura in njene dobrine so neločljivi del oziroma hrana za vsakega naprednega delovnega človeka. Razmišljanje o vsem tem me je privedlo tudi do pisanja tega sestavka. Ne bom preveč širok, saj se bom usmeril več ali manj na gledališče in gledališko igro.

Kaj pravzaprav pomeni gledališče za delovnega človeka? Po delu ga razvedri in mu posreduje kulturne vrednote naše in preteklih dob. Budi mu smisel za lepoto, ga vzgaja, plemeniti in mu dviga politično zavest.

Gledališče ni in ne more biti samo sebi namen, pač pa je odraz kulturne potrebe delovnega človeka. Gledališče lahko raste, se razvija in dosega uspehe samo ob podpori ljudi, ki se hočejo po naporu delu razvedriti in kulturno vzgajati. Toda žal je predvsem v zadnjih letih opaziti na tem področju določeno stagnacijo. Gledališke dvorane niso več tako zasedene — manjka predvsem mladine. Res je, da to ni problem samo ptujskega amaterskega gledališča, ki po svoji moči nadaljuje bogate tradicije prejšnjega poklicnega

gledališča, ampak je to postal problem tudi velikih evropsko znanih gledališč. Iščejo se vzroki, toda pravega bo gotovo težko najti. Ali je temu res kriva naša moderna doba, naš vse hitrejši utrip življenja? Ali je res temu kriva televizija in poplava komercializiranih filmov žanra western ali kriminalka v naših kinematografih? Vzroke bo najbrž potrebno iskati tudi v vse večji poplavi tako imenovane »plaže« na področju književnosti in literature. Res je menda, kot sem že dejal, da človek nima časa, da je utrip življenja že tako hiter, da mu človek komaj še sledi. Toda ali naj to pomeni, da je človek postal robot — suženj moderne dobe in da ga razen komercialne plati življenja res ne zanima ničesar več.

Ne morem in ne smem pa mimo dejstva, da na naših vaseh ni tako. Iz lastne prakse mi je znano, da ljudje na vaseh radi obiskujejo gledališke predstave, predvsem, če pride gostovat skupina s kvalitetnim delom. Tu moram omeniti vasi: Lovrenc, Gorišnica, Markovci, in še nekatere druge.

Mislím, da so za poživitev dejavnosti na tem področju odgovorne vse kulturno-prosvetne organizacije, od sveta za kulturo in prosveto pri občinski skupščini, pa do delavsko prosvetnih društev »Svoboda« na terenih in vaseh. Odgovorni oziroma dolžni pa smo pomagati po svoji moči vsi občani, kakor tudi družbenopolitične organizacije.

Na desetem občnem zboru Zveze sindikatov občine Ptuj je bil sprejet sklep, da je ena izmed osnovnih nalog osnov-

nih organizacij sindikatov, da v delovnih organizacijah in delovnih skupnostih načrtno razvijajo kulturno življenje med delovnimi ljudmi. V sklepu je še posebej poudarjeno, da se naj osnovne organizacije sindikatov povezujejo in sodelujejo z društvi ter zavodi, ki poklicno ali amatersko ustvarjajo kulturne dobrine, ki jih prek kulturno-umetniških prireditev posredujejo delovnim ljudem, kar je izrednega pomena za bogatenje človekove osebnosti.

Vzporedno z gospodarskim razvojem je nujno potrebno, da se dviga tudi kulturna stopnja našega naroda. Naša ljudska oblast tega dejstva ni pozabila niti v času težke osvobodilne borbe, še v večji meri pa obrača vso pozornost na kulturni dvig danes, ko v miru gradimo lik novega socialističnega človeka.

Slovenski narod, čeprav številčno majhen, je v svoji preteklosti dokazal, da je sposoben voditi samega sebe in ne potrebuje tujih osvajalcev, ki bi mu hoteli vsiliti svojo kulturo in ga ponižati na stopnjo odvisnosti. Velika dela se lahko ustvarjajo samo s kulturnimi ljudmi in kot taki Slovenci s ponosom gledamo na svojo prihodnost. Ponosni smo na vse kulturne ustanove, na kulturne spomenike, na naše kulturne delavce. Pomagajmo jim — obiskujmo predstave, koncerte in nastope ter tako dvigajmo svojo kulturno in politično zavest!

-dik-

Dopisujte v ALUMINIJ

OBČNI ZBOR TVD PARTIZAN KIDRIČEVO

Po dveh letih uspešnega delovanja smo se 22. aprila zbrali na občnem zboru, da bi pregledali delo in uspehe, ki smo jih v tem času dosegli. Občnega zbora so se poleg članov društva udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in šole.

Po izvolitvi delovnega predsedstva so sledila poročila predsednika, sekretarja, blagajnika in člana nadzornega odbora. Iz poročil se je dalo zaslediti, da je društvo doseglo osnovni cilj, to je množičnost. Tudi v tekmovalnem športu smo dosegli vidne uspehe, saj smo imeli predstavnike v občinskih in republiških tekmovalnih vrstah. Društvo se je udeležilo tudi vseh proslav, ki so bile v Kidričevem, pripravilo pa je tudi telovadno akademijo, ki je zelo uspela. Organizirana sta bila tudi dva smučarska tečaja na Pohorju. Podrobne rezultate uspehov naših tekmovalcev pa ste lahko zasledili v Aluminiju.

Tov. predsednik se je v svojem poročilu zahvalil kolektivno TGA za dotacije, ki so mnogo pripomogle pri delovanju in uspehih društva.

Na občnem zboru je bil sprejet nov statut društva. Sprejeta sta bila sklepa, da se za uspešno delo denarno nagrade Ivanka Gorše in Maruša Pungerl ter tehnični referent za lahko atletiko Bogo Hmelina, in sklep, da se praktično nagradi deset najuspešnejših tekmovalcev društva. Z javnim glasovanjem je bil izvoljen novi upravni odbor: Jože Operčkal, predsednik, Janko Babnik, podpredsednik, Ivo Tušek, sekretar, Franc Kolarič, blagajnik, Branko Tonejc, gospodar, Andrej Gorše, tehnični vodja, Bogo Hmelina, referent za lahko atletiko, Stanko Zupanič, referent za kegljanje, Franko Florjančič, referent za košarko, Pavla Rajšter in Ivo Težak, člana. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Zdenka Hanzel, Stane Lampič in Maks Jabločnik. V disciplinsko komisijo pa: Ladislav Fajt, Peter Kropiec in Anica Vrtič.

Na koncu so predstavniki družbenopolitičnih organizacij v kratkih pozdravnih govorih želeli društvu še mnogo uspehov.

Branko Tonejc

Čudna dirka

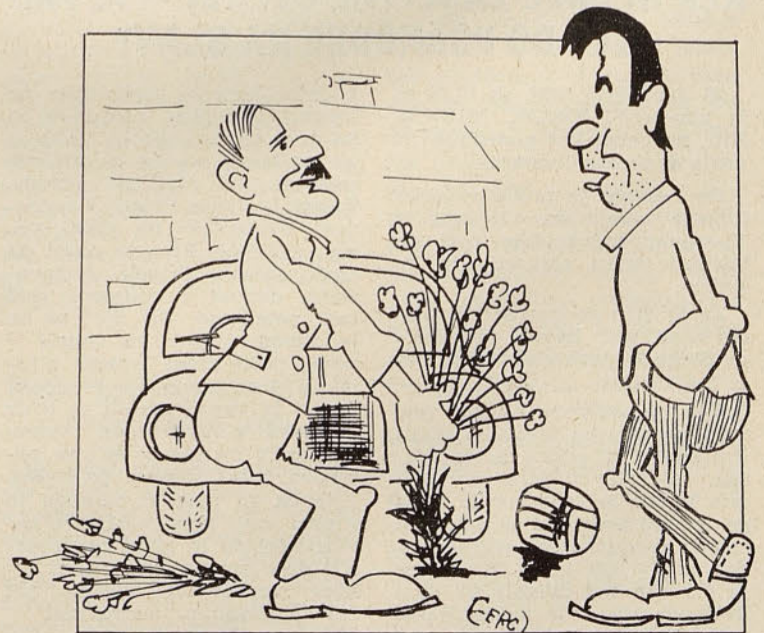
V naselju Kidričevo se dan za dnem odvija kaj čudna in (ne)vsakdanja dirka. To je dirka med dvema neenakima tekmečema. V prvo skupino, ki ima še komaj toliko poguma, da se tu in tam prikaže na »dirkališču«, sodijo vsi tisti »nazadnjaki«, ki sanjajo še vedno o zelenih tratih, o urejenih poteh in miru v naselju. Na srečo je teh starokopitnežev vedno manj in tudi manj podjetni so iz leta v leto — celo lahko bi rekli iz dneva v dan.

Nasproti njim stoji močna vrsta pogumnih in vedno številnejših pristašev razgibane in glasne sedanjosti in pričakovane bodočnosti. Z uspehom zmanjšujejo vse zelene pasove v naselju. Za to imajo na voljo mnogo sodobnih pripomočkov. Avto jim služi kot odlična pripomoček, saj so marsikatero tratico dobesedno povozili. Zoga je drug tak uspešen rekvizit in še mnogo cenejša je od avta. Končno pa so tu še zelo številni pešci, ki si umislijo kar vsak svojo pot po dolgem in počez med posameznimi stanovanjskimi zgradbami.

Tako smo vam, dragi bralci,

predstavili oba tabora in ko se podate po naselju, vam ne bo težko ugotoviti, kakšno je stanje med obema tekmečema. Druga, »naprednejša«, skupina vodi z velikim naskokom in ni strahu, da bi se stanje obrnilo. Privržence ima med vsemi sloji in prebivalci vseh starosti naselja in vedno manj jih pri njihovem delu kdo moti.

Vsi skupaj smo lahko le zadovoljni, da so »nazadnjaki« iz prve skupine v manjšini, saj bi se po njihovem morali odredi marsikateri »tekmi« vseh vrst. Tudi za delavce v izmeni bi nekdo moral skrbeti, da jih pravočasno zbudi, saj bi po njihovem v prevelikem miru lahko prespali tudi sam odhod v službo. Danes se jim tega ni treba bati, saj je v vsem naselju, predvsem pa pred stanovanji, dovolj hrusča in vpitja. Vse ceste in cestice v naselju so postale igrišča za vrste »športnih« dejavnosti in kmalu bomo lahko rekli, da stanujemo na igrišču, kar ni tako lahko doseči, in to je zopet pridobitev za Kidričevo, za kar nam lahko zavida marsikatero bolj urejeno mesto.

— Sosed, to pa ni pošteno, da trgaš cvetje!
— Čuden je ta svet! Otroci ne smejo igrati nogometa, zaradi tega grmovja pa jaz ne morem postaviti avta tja, kamor bi hotel.